

ΙΔΡΥΜΑ: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ: ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

ΟΝΟΜΑ: ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ-ΜΑΡΙΑ

ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ: ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: ΜΑΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΧΑΝΙΩΤΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΒΟΛΟΣ 2019

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	4
Περίληψη	5
Λέξεις κλειδιά	5
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	6
Κεφάλαιο 1 ^ο : Ο κινηματογράφος ως εργαλείο στην εκπαίδευση.....	6
1.1 Εισαγωγή.....	6
1.2 Σκοπός της εργασίας.....	7
1.3 Εισαγωγή θέματος	7
1.4 Γενικοί ορισμοί για τον κινηματογράφο	8
1.5 Κινηματογράφος και εκπαίδευση	8
1.6 Οι έξι διαστάσεις του κινηματογράφου για παιδιά και νέους	9
1.7 Θεωρία για τα 3Cs της παιδείας στα μέσα.....	10
1.8 Τα οπτικοακουστικά μέσα στην εκπαίδευση	11
1.9 Η χρήση του κινηματογράφου στην εκπαιδευτική διαδικασία	11
1.10 Μηνύματα ανοιχτής και κλειστής δομής στα οπτικοακουστικά μέσα	12
1.11 Μονοσήμαντα και πολυσήμαντα οπτικοακουστικά μηνύματα.....	13
1.12 Η εφαρμογή των school movies στο σχολείο	13
1.13 Μοντέλο Russell για την εφαρμογή ταινιών στο σχολείο.....	13
1.14 Η χρήση του κινηματογράφου σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων...	15
1.15 Κινηματογράφος και παιδική ηλικία	15
1.16 Η αξία του κινηματογράφου στην εκπαίδευση	17
Κεφάλαιο 2 ^ο : Η Εκπαίδευση ενηλίκων.....	18
2.1 Εισαγωγή.....	18
2.2 Εκπαίδευση ενηλίκων	19
2.3 Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευόμενων	20
2.4 Προϋποθέσεις αποτελεσματικής εκπαίδευσης	21
2.5 Ο ρόλος των εκπαιδευτών στην Ελλάδα	21
Κεφάλαιο 3 ^ο : Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας	22

3.1 Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)	22
3.2 Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου (ΣΔΕ)	22
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	24
Κεφάλαιο 4	24
4.1 Σκοπός της έρευνας	24
4.2 Ερευνητικά ερωτήματα	24
4.3 Συμμετέχοντες στην έρευνα	24
4.4 Στάδια της έρευνας.....	25
4.5 Μεθοδολογία έρευνας	25
4.6 Περιγραφή του μαθήματος « Η εκπαίδευση στον Κινηματογράφο.».....	25
4.7 Ευρήματα της έρευνας	26
4.8 Αποσπάσματα συνεντεύξεων και συζήτηση.	27
Κεφάλαιο 5 ^ο : Οι απόψεις των φοιτητών και των μαθητών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας για τις ταινίες που προβλήθηκαν.	54
5.1 Ο Ψύλλος, του Δημήτρη Σπύρου (1990)	54
5.2 Ο δάσκαλος που άφηνε τα παιδιά να ονειρεύονται, του Ντανιέλ Λοσέ (2006)	55
5.3 Το Κύμα, του Ντένις Γκάνσελ (2008)	55
5.4 Τα παιδιά του παραδείσου, του Majid Majidi (1997)	56
5.5 Captain Fantastic, του Matt Ross (2016)	56
5.6 Το Θαύμα, του Μαχσούν Κιρμιζιγκιούλ (2015).....	57
5.7 Η τύχη ευνοεί τους τολμηρούς, του Norbert Lechner (2016)	57
5.8 Ο κύκλος των χαμένων ποιητών, του Πίτερ Γουίαρ (1989)	58
Συμπεράσματα.....	59
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία.....	60
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	62

Ευχαριστίες

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω πολύ τους υπεύθυνους καθηγητές μου, τον Κύριο Μάγο και τον Κύριο Χανιωτάκη για την εμπιστοσύνη και την βοήθεια τους σε αυτό το δύσκολο έργο.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και τους φίλους μου οι οποίοι είναι πάντα στο πλευρό μου και με στηρίζουν σε κάθε μου βήμα.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους μαθητές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου οι οποίοι με εμπιστεύτηκαν και μου μίλησαν για τα βιώματά τους.

Περίληψη

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία τα θέματα που αναλύονται είναι ο ρόλος του κινηματογράφου ως εκπαιδευτικό εργαλείο και η εκπαίδευση ενηλίκων. Τα δύο αυτά θέματα συνδέονται στο ερευνητικό μέρος που αναλύεται στην εργασία με την συμμετοχή των εκπαιδευόμενων του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου στο μάθημα του πανεπιστημίου « Η εκπαίδευση στον κινηματογράφο.» Στο συγκεκριμένο μάθημα προβάλλονται και στη συνέχεια αναλύονται ταινίες εκπαιδευτικού περιεχομένου με την συμμετοχή των καθηγητών, των φοιτητών και των εκπαιδευόμενων του ΣΔΕ. Μέσα από την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων που αποτελούν ερευνητικό εργαλείο διαπιστώνουμε την επίδραση που ασκούν οι ταινίες στην ψυχосύνθεση των μαθητών. Στο θεωρητικό μέρος της εργασίας κεντρικό θέμα αποτελεί ο κινηματογράφος καθώς και ο ρόλος που διαδραματίζει στην εκπαίδευση. Χαρακτηρίζεται ως ένα οπτικοακουστικό μέσο το οποίο διαφέρει από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας και επιδρά με διαφορετικό τρόπο στην ζωή των παιδιών δημιουργώντας ευαισθησίες και έντονους προβληματισμούς τόσο στον προσωπικό τομέα όσο και στον κοινωνικό. Τέλος, αναλύεται η εκπαίδευση ενηλίκων και η λειτουργία των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας στην Ελλάδα.

Λέξεις κλειδιά: κινηματογράφος, εκπαίδευση, εκπαιδευτικό εργαλείο, εκπαίδευση ενηλίκων, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 1^ο : Ο κινηματογράφος ως εργαλείο στην εκπαίδευση

1.1 Εισαγωγή

Με αφορμή τις εκπαιδευτικές ταινίες που προβλήθηκαν στο μάθημα του πανεπιστημίου « η εκπαίδευση στον κινηματογράφο» υλοποιήθηκε η παρούσα πτυχιακή εργασία. Οι ταινίες οι οποίες παρουσιάζονται στην πορεία έχουν ως θέμα το παιδί και τη σχέση του με το σχολείο, τους εκπαιδευτικούς, τους συμμαθητές τους καθώς και με τον κοινωνικό περίγυρο. Η παιδική ηλικία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη ζωή του παιδιού για αυτό το λόγο χρειάζεται διαρκής φροντίδα και παρακολούθηση. Στις προβολές των ταινιών συμμετείχαν μαθητές από το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου με την βοήθεια των οποίων πραγματοποιήθηκε το ερευνητικό μέρος της εργασίας.

Συγκεκριμένα, στο ερευνητικό μέρος αναφέρονται αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με βάση τις θεματικές ενότητες που έχουν δημιουργηθεί. Οι θεματικές ενότητες αφορούν τα προσωπικά βιώματα των εκπαιδευόμενων, την γνώμη τους για το μάθημα του εξαμήνου, την γνώμη τους για τις ταινίες που προβλήθηκαν, τα συναισθήματα που τους διακατέχουν, την γνώμη τους για την συζήτηση που πραγματοποιείται με τους φοιτητές και τους καθηγητές, για τους προβληματισμούς τους σχετικά με την εκπαίδευση, για την συμμετοχή τους στο χώρο του πανεπιστημίου και για το bullying. Επίσης, εκφράστηκαν όμορφες συμβουλές προς τους φοιτητές οι οποίοι είναι μελλοντικοί δάσκαλοι και νηπιαγωγοί. Τα αποσπάσματα που αναφέρθηκαν σχολιάζονται κριτικά με σκοπό να δημιουργηθεί ένα συμπέρασμα. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι εκπαιδευτικές ταινίες που προβλήθηκαν κατά την διάρκεια του εξαμήνου και οι εντυπώσεις των φοιτητών και των εκπαιδευόμενων για το περιεχόμενό τους.

Το θεωρητικό μέρος αποτελείται από τρία κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο έχει ως θέμα τον κινηματογράφο και τον ρόλο του στον τομέα της εκπαίδευσης. Ο κινηματογράφος κεντρίζει το ενδιαφέρον των παιδιών εξαιτίας των έντονων εικόνων, των χρωμάτων και της μουσικής που διαθέτουν οι ταινίες. Ακόμη, επιδρά στον γνωστικό, στον κοινωνικό, στον προσωπικό τομέα και με αυτό τον τρόπο δημιουργεί στα παιδιά έντονες σκέψεις και προβληματισμούς. Μέσα από την παρακολούθηση των ταινιών τα παιδιά αποκτούν την δυνατότητα να γίνουν οι ίδιοι δημιουργοί μιας ταινίας. Έτσι, έρχονται σε επαφή με τον τομέα των τεχνών πράγμα το οποίο δεν είναι συνηθισμένο στο σημερινό σχολείο.

Το δεύτερο κεφάλαιο έχει ως θέμα την εκπαίδευση ενηλίκων. Η εκπαίδευση ενηλίκων αφορά ανθρώπους οι οποίοι δεν κατόρθωσαν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους στην εφηβική ηλικία. Στην εργασία αναφέρονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οι προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται έτσι ώστε να χαρακτηριστεί αποτελεσματική η εκπαίδευση καθώς και ο ρόλος που οφείλουν να έχουν οι εκπαιδευτές προς αυτή την κοινωνική ομάδα.

Τέλος, στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρονται τα χαρακτηριστικά των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας και ο τρόπος λειτουργίας τους.

Κλείνοντας, ακολουθούν τα συμπεράσματα της πτυχιακής εργασίας και η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την υλοποίησή της.

1.2 Σκοπός της εργασίας

Ο σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι διττός: Πρώτον, οι αναγνώστες έρχονται σε επαφή με ένα οπτικοακουστικό μέσο, τον κινηματογράφο που αποτελεί ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό εργαλείο και διαφέρει ολοκληρωτικά από τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας. Δεύτερον, ένα θέμα το οποίο αναφέρεται στην εργασία είναι η εκπαίδευση ενηλίκων. Αφορμή αποτέλεσαν οι εκπαιδευόμενοι του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου που συμμετείχαν στην έρευνα οι οποίοι δεν κατόρθωσαν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ο σκοπός αυτού του θέματος έχει μείζων σημασία διότι έχει την δυνατότητα να αφυπνίσει τους αναγνώστες και να τους οδηγήσει στην εκπλήρωση των ονείρων τους.

1.3 Εισαγωγή θέματος

Ο κινηματογράφος ανήκει στον τομέα των τεχνών, διαθέτει κύρος και δύναμη και για αυτό το λόγο θεωρείται ως ένα μέσο το οποίο έχει την δυνατότητα να επηρεάσει το άτομο τόσο στο προσωπικό όσο και στο κοινωνικό επίπεδο. Σύμφωνα με την Κορωναίου(2006), στο βιβλίο «πιάσε με αν μπορείς», στην σύγχρονη εποχή η εισβολή των οπτικοακουστικών μέσων στα οποία εντάσσονται εκτός από τον κινηματογράφο, η τηλεόραση, το βίντεο, το διαδίκτυο αποτελεί κύρια ασχολία στη ζωή των εφήβων. Η οθόνη προσελκύει τα παιδιά εξαιτίας των έντονων εικόνων και εφέ που προσφέρει η τεχνολογία. Αυτή η παρακολούθηση προσφέρει ψυχαγωγία αλλά προκαλεί και έντονο προβληματισμό στους νέους εξαιτίας των θεμάτων που προβάλλει. Οι νέοι εισέρχονται σε περίεργα μονοπάτια τα οποία τους οδηγούν στην ανακάλυψη της παιδικής ηλικίας και γενικά στην ενήλικη ζωή. Επίσης, ένας άλλος τομέας όπου έχει μεγάλη απήχηση ο κινηματογράφος είναι η πολιτική. Οι άνθρωποι μέσα από την παρακολούθηση μιας ταινίας η οποία έχει κοινωνικό και παράλληλα πολιτικό περιεχόμενο μπορεί να αλλάξουν γνώμες και απόψεις. Σύμφωνα με τους Ryan και Kellner (1997) ο κινηματογράφος εξαιτίας της επιρροής που ασκεί στον άνθρωπο, λειτουργεί ως ένας τρόπος κατασκευής ιδεολογικών όρων. Εν ολίγοις, στόχος του κινηματογράφου είναι να επιφέρει την αλλαγή!

1.4 Γενικοί ορισμοί για τον κινηματογράφο

Πολλοί συγγραφείς έχουν διατυπώσει ορισμούς για την τέχνη του κινηματογράφου. Κάποιοι από αυτούς είναι οι εξής σύμφωνα με την βιβλιογραφία: Σύμφωνα με την Κορωναίου(2006,150) ένας πρώτος ορισμός για τον κινηματογράφο είναι ο εξής: *« πολιτιστική ή φαντασιακή βιομηχανία, υψηλή τέχνη(η έβδομη),εργοστάσιο παραγωγής εικόνων ή ονείρων, ο κινηματογράφος ως φορέας σύγχρονων μύθων, που συχνά δεν διαφέρουν από τους παλιούς, τροφοδοτεί τη φαντασία των παιδιών, υπερβαίνοντας τα όρια του χώρου και του χρόνου με τη χρήση των σύγχρονων τεχνολογικών δυνατοτήτων, τη γοητεία του θεάματος, των ειδικών εφέ, των πλούσιων ντεκόρ κ.α.»* Ένας δεύτερος ορισμός για τον κινηματογράφο είναι ο εξής: Σύμφωνα με τον Μαρτέν(1984) όπως αναφέρει ο Γρόσδος (2013,208) *«Ο κινηματογράφος είναι μια γλώσσα με αναρίθμητες μεθόδους έκφρασης τις οποίες έχει χρησιμοποιήσει με τόση λεπτότητα κι αποτελεσματικότητα, όσο κι η γλώσσα που μιλάμε.»* Σύμφωνα με τον Ζαν Κοκτώ(2001) όπου αναφέρεται στο βιβλίο του Γουλή(2016,60) ένας τρίτος ορισμός για τον κινηματογράφο είναι ο εξής: *« ο κινηματογράφος είναι ένα συλλογικό έργο το οποίο βιώνουν στον ίδιο χώρο και την ίδια στιγμή πολλοί άνθρωποι μαζί.»*

1.5 Κινηματογράφος και εκπαίδευση

Σύμφωνα με την Κορωναίου(2006), τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας τις τελευταίες δεκαετίες επηρεάζουν άμεσα την ζωή των ανθρώπων διότι μεταδίδουν γνώσεις και πληροφορίες με σκοπό να αφυπνίσουν είτε θετικά είτε αρνητικά την κοινωνία. Το σχολείο και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας ταυτίζονται εν μέρη διότι πρώτον έχουν παιδαγωγικό χαρακτήρα και δεύτερον έχουν ως βασική αρχή την δημοκρατία. Επίσης, ένα δεύτερο κοινό χαρακτηριστικό που συνδέει τα Μ.Μ.Ε και το σχολείο σχετίζεται με το ρόλο που διαδραματίζουν στις σύγχρονες τεχνολογικές κοινωνίες. Ο ρόλος τους έχει στόχο αφενός να επηρεάσει την κοινή γνώμη και αφετέρου να συμβάλλει στην διαμόρφωση απόψεων. Όμως το σχολείο ακόμα υποστηρίζει ότι απειλείται από τα Μ.Μ.Ε παρά τα κοινά χαρακτηριστικά τους. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι φαντασμαγορικές εικόνες του κινηματογράφου και της τηλεόρασης είναι προϊόντα της τεχνολογίας τα οποία επηρεάζουν τους ανθρώπους της κουλτούρας, τους διανοούμενους και τους δασκάλους. Το σχολείο δεν μπορεί να προβεί εύκολα στις μεγάλες αλλαγές. Όμως, η Κορωναίου(2006) τονίζει ότι ο θεσμός του σχολείου πρέπει να αλλάξει. Το σχολείο οφείλει να διαμορφώνει άτομα που να είναι άμεσα καταρτισμένα με κριτική ικανότητα και ορθολογική σκέψη έτσι ώστε να αντιμετωπίζουν το ψέμα και να ανακαλύπτουν την αλήθεια. Το σχολείο αρμόζει να εκπαιδεύσει αρχικά σωστούς πολίτες και μετά να ασχολείται με τον επαγγελματικό προορισμό των παιδιών. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το σχολείο αποτελεί χώρο

κοινωνικοποίησης, χώρος έκφρασης, ιδεών και απόψεων. Έτσι, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι νέοι πρέπει να είναι σε επαφή με τα προϊόντα της τεχνολογίας διότι τους προσφέρουν εξέλιξη.

1.6 Οι έξι διαστάσεις του κινηματογράφου για παιδιά και νέους

Η κινηματογραφική εκπαίδευση είναι άμεσα συνδεδεμένη με τον θεσμό Κινηματογράφος για παιδιά και νέους και παράλληλα με το θεσμό του σχολείου. Σύμφωνα με τον Barthelemes όπου αναφέρεται στον Σπύρου (2006,277) « οι έξι διαστάσεις καθιστά εξαιρετικής σημασίας το ρόλο όσων ενηλίκων δραστηριοποιούνται στον τομέα του κινηματογράφου για παιδιά και νέους και είναι απαραίτητο να διαθέτουν γνώση, ευαισθησία αλλά και αγωνιστικότητα για να εξασφαλίζουν τους απαραίτητους πόρους.» Μέσα από αυτές τις διαστάσεις τα παιδιά αναπτύσσονται τόσο στον γνωστικό όσο και στον συναισθηματικό τομέα.

Στην εκπαίδευση ο κινηματογράφος διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο διότι περιέχει ένα φάσμα ταινιών με διαφορετική πλοκή οι οποίες κεντρίζουν το ενδιαφέρον των παιδιών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι εκτός της ψυχαγωγίας ο κινηματογράφος εισάγει τα παιδιά σε έναν διαφορετικό κόσμο στον οποίο βρίσκουν απαντήσεις για τα ερωτήματά τους. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού σε αυτή την διαδικασία είναι καθοριστικός διότι αρμόζει να εκπαιδεύσει τα παιδιά με σωστό τρόπο. Όπως τονίζει ο Σπύρου(2006,277) « εκπαιδεύω σημαίνει συνοδεύω το παιδί χωρίς άμεσες επεμβάσεις και για να συμβεί αυτό πρέπει να είμαι ενήμερος για τη ζωή και τα ερωτήματα των παιδιών τα οποία ανέκαθεν ήταν και θα είναι για πάντα πολλά.»

Η δεύτερη διάσταση την οποία αναπτύσσει ο κινηματογράφος είναι η αισθητική. Μέσα από την παρακολούθηση μιας ταινίας τα παιδιά αναπτύσσουν όλες τις αισθήσεις τους εξαιτίας των έντονων εικόνων, της μουσικής, των σκηνικών που περιλαμβάνει. Δηλαδή δημιουργείται ένα συναίσθημα το οποίο αλληλοσυνδέεται με την αισθητική αντίληψη. Επίσης, ο κινηματογράφος έχει άμεση επίδραση στον συναισθηματικό κόσμο των παιδιών. Δημιουργείται έντονος προβληματισμός για θέματα που αφορούν την σύγχρονη εποχή και αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα παιδιά να ευαισθητοποιούνται και παράλληλα να σκληραγωγούνται. Ακόμη, ο κινηματογράφος έχει άμεση επαφή με τον πολιτιστικό και τον κοινωνικό τομέα. Μπορεί να χαρακτηριστεί ως χώρος πολιτισμού και κοινωνικοποίησης. Τα παιδιά κοινωνικοποιούνται και ζουν μια εμπειρία η οποία δεν πραγματοποιείται κατά την διάρκεια της καθημερινότητάς τους.

Η τελευταία διάσταση που αναφέρεται είναι η πολιτική. Ο κινηματογράφος για παιδιά και νέους χρειάζεται άμεση στήριξη από τους ενήλικες που ασχολούνται, όπως για παράδειγμα οικονομική ενίσχυση και επικοινωνία με την οικογένεια, τους δασκάλους και με τα παιδιά.

1.7 Θεωρία για τα 3Cs της παιδείας στα μέσα

Σύμφωνα με την Cary Bazalgette όπως αναφέρει η Ανδριοπούλου (2010, 15-20) η θεωρία αυτή στοχεύει στην δημιουργία κατάλληλων συνθηκών έτσι ώστε τα παιδιά να αποκτήσουν την δυνατότητα να εκφραστούν δημιουργικά μέσα από τα Μ.Μ.Ε. Η θεωρία βασίζεται στην κριτική προσέγγιση, στην πολιτιστική προσέγγιση και στην δημιουργική προσέγγιση.

Αρχικά, σύμφωνα με την Cary Bazalgette όπως αναφέρεται στην Ανδριοπούλου, στην κινηματογραφική παιδεία η κριτική προσέγγιση ελέγχει στο περιεχόμενο τα κοινά και διαφορετικά χαρακτηριστικά, την τοποθεσία, τον χρόνο ενός λογοτεχνικού έργου το οποίο πρόκειται να προβληθεί στον κινηματογράφο. Επίσης, σύμφωνα με τους Engert και Spencer (2009), Hitchens (1984), Smith (2009) όπου αναφέρεται στην Δημητριάδου (2017, 29) στην σύγχρονη εποχή εξαιτίας της ανάπτυξης της τεχνολογίας, τα παιδιά έχουν άμεση επαφή με την γλώσσα του κινηματογράφου, έχουν οπτικό γραμματισμό διότι εκτίθενται αρκετές ώρες της ημέρας στην οθόνη παρακολουθώντας διάφορα προγράμματα. Η επαφή των μαθητών με την τέχνη του κινηματογράφου έχει ως αποτέλεσμα να καλλιεργηθεί ο προφορικός λόγος, ο γραπτός λόγος, η κριτική σκέψη όπως και άλλες δεξιότητες.

Σύμφωνα με τον Θεοδωρίδη (2007), όπως αναφέρεται στην Δημητριάδου (2017,30) η εφαρμογή του σχεδίου εργασίας(project) συμβάλλει στην μόρφωση των παιδιών διότι προάγει την συνεργασία, την αλληλοβοήθεια. Σημαντικό χαρακτηριστικό των σχεδίων εργασίας είναι ότι δεν είναι δασκαλοκεντρικά, οπότε όλη η εργασία και τα αποτελέσματα προέρχονται από τους μαθητές.

Στην πολιτιστική προσέγγιση, σύμφωνα με την Cary Bazalgette όπως αναφέρεται στην Ανδριοπούλου (2010) οι μαθητές έρχονται σε επαφή με την ιστορία μας μέσα από τον παγκόσμιο κινηματογράφο. Αρχίζουν να ανακαλύπτουν την πολιτιστική κληρονομιά της χώρας με διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης. Έχουν την δυνατότητα να παρατηρούν με έναν πιο ρεαλιστικό τρόπο την πραγματικότητα. Στην δημιουργική προσέγγιση, σύμφωνα με τον Τριβιζά (2015) όπως αναφέρεται στην Δημητριάδου (2017,33) το εκπαιδευτικό σύστημα οφείλει να διαφοροποιηθεί, να μην έχει μόνο ως στόχο την μετάδοση της γνώσης σε παθητικούς μαθητές αλλά να καλλιεργήσει μια σημαντική δεξιότητα, την δεξιότητα της δημιουργικότητας. Οι δημιουργικοί μαθητές έχουν την δυνατότητα να εξελιχθούν σε τομείς όπως για παράδειγμα στην ζωγραφική, στην μουσική, στον κινηματογράφο.

Όσον αφορά την κινηματογραφική παιδεία, σύμφωνα με τον Σπύρου (2001) όπως αναφέρεται στην Δημητριάδου (2017,33) στόχος είναι τα παιδιά να αποκτήσουν την ικανότητα ανάληψης ευθυνών, την συνεργασία, την αλληλεγγύη και την γνωριμία με νέες δεξιότητες τις οποίες δεν γνώριζαν. Τέλος, σύμφωνα με τον Lurdoux (2014), Theodosiou (2013-2014) όπως αναφέρεται στην Δημητριάδου (2017,33) τα παιδιά μπορούν να αναπτύξουν την δημιουργικότητά τους μέσα από την δημιουργία ταινιών με την βοήθεια των Τ.Π.Ε. Τα παιδιά αποκτούν ενεργητικό ρόλο διότι είναι σε θέση να σχεδιάσουν την πλοκή μιας ταινίας με έναν δικό τους μοναδικό και πρωτότυπο τρόπο. Αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ανακάλυψη νέων τεχνικών, διαφορετικών μορφών έκφρασης. Τα παιδιά είναι ικανά να επιφέρουν αλλαγές αρκεί να τους δοθεί η ευκαιρία.

1.8 Τα οπτικοακουστικά μέσα στην εκπαίδευση

Σύμφωνα με την Κορωναίου(2001) τα οπτικοακουστικά μέσα παλαιότερα αλλά και στην σύγχρονη εποχή έχουν μείζων σημασία στην εκπαιδευτική διαδικασία. Είναι ένας πιο δημιουργικός, ελκυστικός και παιγνιώδης τρόπος που κεντρίζει το ενδιαφέρον των μαθητών σε αντίθεση με τις παραδοσιακές μεθόδους όπου ο δάσκαλος ήταν αυθεντία και ο μαθητής ένας παθητικός δέκτης που δεχόταν έναν τεράστιο αριθμό πληροφοριών. Τα οπτικοακουστικά μέσα επειδή περιλαμβάνουν τον συνδυασμό εικόνας και ήχου δημιουργούν ένα ευχάριστο περιβάλλον το οποίο περιλαμβάνει ένταση, δράση με αποτέλεσμα να καθλώνεται ο θεατής στην οθόνη μέχρι να δει το φινάλε.

Όσον αφορά το περιεχόμενο των ταινιών, σύμφωνα με την Κορωναίου(1992) στον κινηματογράφο οι ταινίες επιστημονικής φαντασίας καθλώνουν τους νέους όλων των κοινωνικών στρωμάτων. Αυτό συμβαίνει διότι χρησιμοποιούνται έντονες εικόνες με ισχυρά εφέ τα οποία καθλώνουν τον θεατή. Οι νέοι θέτουν ως πρότυπα ήρωες από ταινίες επιστημονικής φαντασίας και αυτό είναι ένα ζήτημα το οποίο ταλανίζει τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς. Ακόμη, οι ταινίες τρόμου είναι άλλο ένα είδος το οποίο κεντρίζει το ενδιαφέρον των νέων. Οι ταινίες αυτές προκαλούν φόβο, τρόμο, αγωνία με αποτέλεσμα να κλιμακώνεται η αδρεναλίνη του θεατή. Οι ταινίες τρόμου είναι ένα κινηματογραφικό είδος το οποίο δημιουργεί στον θεατή μια λύτρωση στο τέλος. Η πλοκή μπορεί να είναι τόσο περίπλοκη, να προκαλεί έντονα συναισθήματα που στο τέλος ο θεατής νιώθει λυτρωμένος. Αυτή άλλωστε είναι και η μαγεία του κινηματογράφου! Ένα άλλο κινηματογραφικό είδος είναι οι κωμικές ταινίες οι οποίες προσφέρουν ψυχαγωγία και χαλάρωση στον θεατή. Οι ταινίες με τέτοιο περιεχόμενο προσελκύουν τους νέους, διότι τα αστεία, τα πειράγματα προκαλούν γέλιο και χαρά.

1.9 Η χρήση του κινηματογράφου στην εκπαιδευτική διαδικασία

Σύμφωνα με την Ανδριοπούλου (2010) η διδασκαλία της κινηματογραφικής παιδείας αρχίζει από την προσχολική εκπαίδευση, διότι τα παιδιά έχουν άμεση επαφή με ένα οπτικοακουστικό μέσο το οποίο έχει κοινά χαρακτηριστικά με τον κινηματογράφο, την τηλεόραση. Τα παιδιά αρχίζουν να ανακαλύπτουν τον κόσμο μέσα από την οθόνη παρατηρώντας εικόνες. Όμως αυτό που ξεχωρίζει τον κινηματογράφο είναι ότι μπορεί να προσφέρει διαφορετικά ερεθίσματα στα παιδιά μέσα από την παρακολούθηση για παράδειγμα ντοκιμαντέρ. Στην εκπαιδευτική διαδικασία, η προβολή μιας ταινίας/ντοκιμαντέρ δίνει την δυνατότητα στους μαθητές να συζητήσουν, να ανταλλάξουν απόψεις, να αλληλοεπιδράσουν μεταξύ τους και να δημιουργήσουν ένα κλίμα ομαδικότητας και συνεργασίας. Έτσι αναπτύσσουν την δεξιότητα της κριτικής σκέψης.

Σύμφωνα με τον Γρόσδο(2013) τα παιδιά αξιολογούν την ταινία με τα δικά τους κριτήρια και με αυτό τον τρόπο αποδεικνύεται και η ενεργή τους συμμετοχή. Η αλληλεπίδραση που δημιουργείται ανάμεσα στους εκπαιδευόμενους και στους εκπαιδευτικούς με αφορμή τις ταινίες έχει ως αποτέλεσμα να εκφράζονται διαφορετικοί τρόποι προσέγγισης των ταινιών και με αυτό τον τρόπο ανακαλύπτονται νέοι μέθοδοι. Με μια λέξη τα παιδιά αυτοβελτιώνονται. Ένα σημαντικό στοιχείο το οποίο πρέπει να λάβουμε υπόψιν μας είναι ότι τα παιδιά μπορούν να γίνουν δημιουργοί μιας ταινίας. Δεν αποτελεί πρόβλημα το να μην γνωρίζουν τις απαραίτητες τεχνικές, να μην κατέχουν τα απαραίτητα εργαλεία για σωστές λήψεις και κατασκευή κατάλληλων σκηνικών. Αυτό που έχει μείζονα σημασία είναι ότι τα παιδιά έρχονται πιο κοντά στην γνώση, παράγουν προφορικό και γραπτό λόγο μέσα από την συγγραφή σεναρίων, εισάγουν τις δικές τους ιδέες, αντιλήψεις, δηλαδή βάζουν την δική τους νότα.

Σύμφωνα με την Μπαλάφα(2013) μπορούν να παρουσιάσουν την δική τους αλήθεια και τα δικά τους όνειρα για τον κόσμο. Μέσα από αυτή την διαδικασία τα παιδιά θα αποκτήσουν γνώσεις πάνω στην φωτογραφική μηχανή, θα επιλέγουν την σωστή γωνία λήψης, θα εξοικειωθούν με τους τεχνικούς κώδικες όπως είναι οι ήχοι, τα χρώματα. Είναι μια βιωματική εμπειρία η οποία τους εισάγει σε έναν διαφορετικό κόσμο, στον κόσμο του κινηματογράφου.

1.10 Μηνύματα ανοιχτής και κλειστής δομής στα οπτικοακουστικά μέσα

Σε μια κινηματογραφική ταινία τα οπτικοακουστικά μέσα διακρίνονται σε μηνύματα ανοιχτής και κλειστής δομής. Όπως αναφέρει η Κορωναίου(2001,53) «*εκπαιδευτικές ταινίες κλειστής δομής ονομάζονται εκείνες που αφήνουν στον δέκτη μικρά περιθώρια πολλαπλών αναγνώσεων και ερμηνειών*». Δηλαδή ο θεατής κατακτά την πληροφορία που έχει σκοπό να τονίσει η ταινία με εύκολο και κατανοητό τρόπο.

Η κινηματογραφική ταινία μπορεί να ενταχθεί στον τομέα της εκπαίδευσης, όμως με κάποιες προϋποθέσεις τις οποίες οφείλει να γνωρίζει ο εκπαιδευτικός έτσι ώστε να επιτευχθούν και οι στόχοι της. Αρχικά, πριν από την προβολή της ταινίας, ο εκπαιδευτικός οφείλει να εισάγει τους εκπαιδευόμενους στο θέμα. Μετά την ολοκλήρωση της ταινίας ο εκπαιδευτικός αρμόζει να δημιουργήσει ένα ευχάριστο κλίμα έτσι ώστε να προκύψει μια συζήτηση στην οποία ο κάθε ένας θα έχει την δυνατότητα να εκφράσει τις ιδέες, απόψεις και προβληματισμούς. Η συζήτηση αποτελεί κομβικό σημείο καθώς ο εκπαιδευτικός μπορεί να ελέγξει εάν έγιναν αντιληπτά τα μηνύματα που είχε σκοπό να περάσει η ταινία αλλά και εξαιτίας της αλληλεπίδρασης που δημιουργείται ανάμεσα στους θεατές.

Η δεύτερη κατηγορία, οι ταινίες ανοιχτής δομής διαφέρουν από τις ταινίες κλειστής δομής διότι σκοπός δεν είναι η μεταφορά ενός μηνύματος αλλά η προσέγγιση ενός κοινωνικού προβλήματος, μιας συμπεριφοράς ή μιας ψυχοσυναισθηματικής κατάστασης. Οι ταινίες ανοιχτής δομής στοχεύουν να επηρεάσουν τον θεατή, να του δημιουργήσουν την ψευδαίσθηση ότι βρίσκεται στο επίκεντρο της αφήγησης. Αυτό επιφέρει την ταύτιση με τους πρωταγωνιστές της ταινίας. Ο προβληματισμός και η επιρροή που δέχεται ο θεατής είναι τόσο μεγάλη

που μπορεί να δώσει λύση σε ένα κοινωνικό ή προσωπικό του ζήτημα. Στις ταινίες ανοιχτής δομής ο εκπαιδευτικός έχει καθοριστικό ρόλο. Πριν από την προβολή της ταινίας οφείλει να ενημερώσει το κοινό για την πλοκή της ταινίας δίχως λεπτομέρειες αλλά και να θέσει τους εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς σκοπούς της.

Με την ολοκλήρωση της ταινίας, όπου το κοινό είναι ιδιαίτερα φορτισμένο ψυχολογικά είναι καλό να επικρατήσει σιγή. Αυτός ο χρόνος είναι επικοινωνητικός παρά αγχωτικός διότι ο θεατής έχει τον χρόνο να επεξεργαστεί τα συναισθήματα και τις σκέψεις του. Έπειτα, ακολουθεί ο καταγισμός ιδεών, απόψεων και προβληματισμών. Ο εκπαιδευτικός οφείλει να αφήσει τους εκπαιδευόμενους να εκφραστούν και αφού ολοκληρώσουν τις σκέψεις τους τότε έχει την δυνατότητα να παρέμβει.

1.11 Μονοσήμαντα και πολυσήμαντα οπτικοακουστικά μηνύματα

Σύμφωνα με την Κορωναίου(2001) όσον αφορά τα είδη των οπτικοακουστικών μηνυμάτων αυτά μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε μονοσήμαντα και πολυσήμαντα. Τα μονοσήμαντα μηνύματα παρέχουν στο θεατή μια πληροφορία η οποία του κεντρίζει το ενδιαφέρον, αναπτύσσεται η παρατηρητικότητα. Αντίθετα, σκοπός των πολυσήμαντων μηνυμάτων είναι η έκφραση απόψεων, ιδεών η οποία μπορεί να γίνει είτε ομαδικά είτε ατομικά και με αυτό τον τρόπο αναπτύσσεται η φαντασία, η δημιουργικότητα και η ατομική έρευνα.

1.12 Η εφαρμογή των school movies στο σχολείο

Σύμφωνα με τους Αλέτρα και Γερασάκη (2015), το είδος των school movies περιλαμβάνει φάσμα ταινιών οι οποίες αναφέρονται σε ζητήματα τα οποία απασχολούν την εκπαίδευση και την εκπαιδευτική διαδικασία. Η πλοκή των school movies αφορά κυρίως τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών, τις σχέσεις μεταξύ εκπαιδευόμενων και καθηγητών αλλά και τις σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών. Το school movies λειτουργεί ως παιδαγωγικό εργαλείο καθώς και ως μέσο επικοινωνίας και διασκέδασης για τους εκπαιδευόμενους. Στον κινηματογράφο, ο στόχος της παιδαγωγικής είναι να λειτουργεί ως κίνητρο για τους μαθητές, να τους φέρνει πιο κοντά στην μάθηση και στην ψυχαγωγία.

Στον χώρο του κινηματογράφου, μετά την λήξη της ταινίας η συμπεριφορά των θεατών δεν μπορεί να μελετηθεί. Αυτό το γεγονός έρχεται σε αντίθεση με την εκπαιδευτική διαδικασία, όπου ο εκπαιδευτικός μέσα από τις τεχνικές της αξιολόγησης έχει την δυνατότητα να παρατηρήσει την επίδραση που άσκησε η πλοκή της ταινίας στο παιδί. Έτσι, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η μάθηση μέσω της κινηματογραφικής ταινίας είναι πιο εναλλακτική και παράλληλα πιο κερδοφόρα σε σχέση με τον κλασσικό τρόπο διδασκαλίας.

1.13 Μοντέλο Russell για την εφαρμογή ταινιών στο σχολείο

Σύμφωνα με τους Russell και Waters (2012) στο μοντέλο Russel's, το πρώτο στάδιο, το στάδιο της προετοιμασίας έχει μείζων σημασία διότι αποτελεί την

αφετηρία για την διαδικασία που θα ακολουθήσει στο σχολείο. Οι εκπαιδευτικοί αρμόζει να σχεδιάσουν το μάθημά τους, να θέσουν τους στόχους, τους σκοπούς, να αντιληφθούν τα μηνύματα που θέλει να αφήσει η ταινία που επιλέξουν στους θεατές. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό το οποίο δεν πρέπει να διαφεύγει από την προσοχή των εκπαιδευτικών είναι η ενημέρωση για την πλοκή της ταινίας στην διοίκηση και στην οικογένεια των παιδιών. Εάν κριθεί ασφαλής τότε θα αποκτήσουν την άδεια προβολής στο σχολείο.

Στο δεύτερο στάδιο, στο στάδιο της προεπισκόπησης, ο εκπαιδευτικός οφείλει να προετοιμάσει τα παιδιά για την ταινία, να τα εισάγει στο θέμα και να τους ενημερώσει για τους σκοπούς της ταινίας.

Στο τρίτο στάδιο, οι μαθητές παρακολουθούν την ταινία και ακολουθούν τις οδηγίες που έχει θέσει ο εκπαιδευτικός όσον αφορά τι πρέπει να παρατηρήσουν με μεγαλύτερη προσοχή.

Στο τέταρτο στάδιο, ο εκπαιδευτικός μαζί με τα παιδιά αξιολογούν την ταινία, την πλοκή, τα σκηνικά, τα μηνύματα που ήθελε να περάσει στους θεατές. Ο κάθε ένας σχολιάζει κριτικά.

Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ακολουθούν συγκεκριμένες οδηγίες για να χρησιμοποιήσουν τις ταινίες. Αρχικά, οι ταινίες που επιλέγονται δεν πρέπει να ανήκουν σε κερδοσκοπικό οργανισμό. Ένα δεύτερο σημείο που χρειάζεται προσοχή είναι το περιεχόμενο της να αντιστοιχεί στην κατάλληλη ηλικία. Επίσης, οι ταινίες πρέπει να προβάλλουν ζητήματα της εκπαίδευσης και όχι περιεχόμενο εξωσχολικής ψυχαγωγίας.

Σύμφωνα με τους Russell και Waters (2012) η χρήση των ταινιών στην εκπαίδευση έχει μεγάλη επίδραση στα παιδιά διότι παίρνουν αρκετά νοήματα, έννοιες με τα οποία πλάθουν και τον χαρακτήρα τους. Οι εκπαιδευόμενοι αρμόζει να επικεντρωθούν περισσότερο σε θέματα όπως για παράδειγμα ο σχολικός εκφοβισμός, ο ρατσισμός, η φτώχεια αλλά και για πιο προσωπικά όπως το άγχος και η κατάθλιψη. Ο εκπαιδευτικός έχει καθοριστικό ρόλο σε καταστάσεις που μπορεί να προκύψουν με τέτοια ζητήματα όπως προαναφέρθηκαν και αρμόζει να δημιουργήσει έναν εναλλακτικό τρόπο διδασκαλίας έτσι ώστε να βοηθήσει τα παιδιά να το αντιμετωπίσουν. Ένα θετικό χαρακτηριστικό που έχει η ταινία είναι ότι μπορεί να προκαλέσει συναισθηματικό δέσιμο στους θεατές. Στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συγκεκριμένα στις τάξεις του γυμνασίου όπου τα παιδιά βρίσκονται στην εφηβεία η σκέψη τους οδεύει προς άλλα ζητήματα, πιο πρακτικά. Για παράδειγμα, ' πως θα αντιμετωπίσω τη ζωή μου;'

Ένας παράγοντας που έχει σημαντικό ρόλο είναι η αξιολόγηση των ταινιών. Με την αξιολόγηση οι δάσκαλοι αποκτούν μια σιγουριά για το περιεχόμενο της ταινίας, για τα μηνύματα που θέλει να αφήσει στους θεατές. Έτσι, μπορεί οι ταινίες να γίνουν αποδεκτές από τις οικογένειες των παιδιών και από την διοίκηση του σχολείου.

Σύμφωνα με τους Joann S. Olson, Linda Autry, Jeffrey Moe (2016) μια σημαντική σκέψη ενός μαθητή την οποία θέλει να γνωρίζει ο εκπαιδευτικός είναι πόσα νέα

πράγματα και πληροφορίες προσλαμβάνει καθημερινά μέσα από την διδασκαλία στην σχολική αίθουσα. Πριν επιλέξει μια ταινία, ο εκπαιδευτικός πρέπει να είναι σίγουρος για τις έννοιες που αναφέρονται διότι μπορεί να υπάρχει χάσμα ανάμεσα στην πλοκή της ταινίας και στους στόχους που έχει θέσει ο ίδιος στην εργασία. Κάποιες βασικές ερωτήσεις τις οποίες πρέπει να έχει στο νου του ο εκπαιδευτικός είναι οι εξής: Τι στόχους και σκοπούς έχει η ταινία; , Οι εκπαιδευόμενοι καλλιεργούν την δεξιότητα της κριτικής σκέψης; , Με ποιο τρόπο πρέπει να αξιολογήσω τους μαθητές; . Ο Brookfield (2006) όπως αναφέρουν οι Joann S. Olson, Linda Autry, Jeffry Moe (2016) ισχυρίστηκαν ότι όταν ο εκπαιδευτικός οργανώνει τις εργασίες με βάση την λογική αυτό έχει ως αποτέλεσμα να εμπνέει ασφάλεια στους εκπαιδευόμενους και έτσι να δημιουργείται ένα κλίμα αξιοπιστίας και συνεργασίας μεταξύ τους.

1.14 Η χρήση του κινηματογράφου σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων

Η χρήση του YouTube και άλλων εφαρμογών στο διαδίκτυο δίνουν την δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς που ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων να εντάξουν στο πρόγραμμα διδασκαλίας τους νέες μεθόδους που αφορούν τις ταινίες. Σύμφωνα με μια έρευνα που πραγματοποίησαν οι Joann S. Olson, Linda Autry, Jeffry Moe (2016) οι οποίοι μελέτησαν τα βίντεο ως εργαλεία αξιολόγησης, βρήκαν μαθητές οι οποίοι έφτιαξαν ταινία η οποία είχε ως θέμα ζητήματα που αφορούσαν την πραγματική ζωή. Παράλληλα οι Manroudi και Jons (2011) όπως αναφέρουν οι Joann S. Olson, Linda Autry, Jeffry Moe (2016) ανέθεσαν στους μαθητές τους να συλλέξουν έννοιες μέσα από την βοήθεια ενός κινηματογραφικού έργου. Οι μαθητές δέχθηκαν την πρόταση και τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι δημιουργήθηκαν νέες τεχνικές πάνω στην έρευνα. Το πιο σημαντικό ήταν ότι οι μαθητές απέκτησαν νέες ακαδημαϊκές δεξιότητες.

Οι Mitra, Lewin-Jones, Barrett και Williamson (2010) όπως αναφέρουν οι Joann S. Olson, Linda Autry, Jeffry Moe (2016,) έλεγξαν την χρησιμότητα του βίντεο κλιπ ως παιδαγωγικό εργαλείο και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το βίντεο έχει την δυνατότητα να αλληλοσυνδέσει νέες και προ υπάρχουσες γνώσεις και έννοιες. Βασική προϋπόθεση είναι ο εκπαιδευτικός να ενημερώσει τους μαθητές για τους στόχους και τους σκοπούς χρήσης του βίντεο στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν ότι το βίντεο προωθεί την κοινωνική μάθηση. Με αυτό τον τρόπο θα αποκτήσουν την δυνατότητα να ανακαλύψουν νέες στρατηγικές σχετικά με την συμμετοχή τους στο βίντεο.

1.15 Κινηματογράφος και παιδική ηλικία

Σύμφωνα με την Μακρυνιώτη (2006,) όπου αναφέρεται στις Θεοδώρου, Μουμουλίδου και Οικονομίδου(2006,14) «η σκιαγράφιση της παιδικής ηλικίας μέσα από τον κινηματογράφο δεν αντανακλά μια προ υπάρχουσα πραγματικότητα για την παιδική ηλικία αλλά προσδίδει νόημα σε κοινωνικά συμβάντα που την αφορούν, σε κοινωνικές σχέσεις στις οποίες εμπλέκονται παιδιά και σε αξίες με τις οποίες έρχονται σε επαφή.»

Σύμφωνα με τον Γουλή (2016) στην σύγχρονη εποχή, οι ενήλικες έχουν διαμορφώσει μια εναλλακτική παιδική ηλικία η οποία διαφέρει από τα ιστορικά, κοινωνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα. Με αυτό τον τρόπο κατασκευάζεται μια καινούργια προσέγγιση της παιδικής ηλικίας η οποία υποστηρίζει ότι τα παιδιά είναι ενεργητικά υποκείμενα, προβληματίζονται, έχουν γνώμη για τα γεγονότα που διαδραματίζονται στην κοινωνία, μπορούν να επηρεάσουν με το μυαλό και τις δράσεις τους το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο. Όσον αφορά την σχέση του κινηματογράφου με την παιδική ηλικία διαπιστώνουμε ότι η συμμετοχή των παιδιών σε ταινίες έχει ως στόχο αφενός να ευαισθητοποιήσει τους θεατές αφετέρου να τους δημιουργήσει ενθουσιασμό, χαρά ή προβληματισμό.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ο κινηματογράφος περιείχε ταινίες οι οποίες παρουσίαζαν το παιδί ως αγνό, αθώο, ευαίσθητο χωρίς κανένα ίχνος πονηριάς και απειθαρχίας. Παράλληλα, οι ταινίες παρουσιάζουν την σχολική ζωή με τον δάσκαλο να κατέχει ενεργητικό ρόλο και τα παιδιά παθητικό, δηλαδή έναν παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας. Σύμφωνα με τις Θεοδώρου, Μουμουλίδου, Οικονομίδου(2006) στα μέσα του αιώνα, οι ταινίες που αφορούσαν την παιδική ηλικία παρουσίαζαν ένα παιδί «θύμα» το οποίο βιώνει κακουχίες τόσο στον κοινωνικό όσο και στον εκπαιδευτικό τομέα με σκοπό να προκαλέσουν έντονο προβληματισμό στο κοινό.

Με την πάροδο του χρόνου εξαιτίας του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ο ρόλος των παιδιών, ο χαρακτήρας και ο εσωτερικός τους κόσμος αλλάζει. Τα παιδιά χαρακτηρίζονται ως ήρωες οι οποίοι σκέφτονται το καλό της πατρίδας τους. Στη συνέχεια, ο μεταπολεμικός κινηματογράφος παρουσιάζει την εικόνα ενός παιδιού που προσπαθεί να επιβιώσει αφενός από τις εσωτερικές σκέψεις που το επηρεάζουν αφετέρου προσπαθεί να γνωρίσει και να διαχειριστεί τον κόσμο των ενηλίκων.

Στον Ελληνικό κινηματογράφο την δεκαετία του 50' και 60' ο ρόλος του παιδιού στις ταινίες σχετίζεται περισσότερο με την οικογένεια όπως για παράδειγμα το φτωχό ή το ορφανό παιδί το οποίο ταλανίζεται εξαιτίας των συγκυριών που βιώνουν οι γονείς του. Επίσης υπάρχει ένα φάσμα ταινιών το οποίο προβάλλει την παιδική εργασία καθώς και την εμπλοκή των παιδιών στον ταξικό, κοινωνικό και οικονομικό τομέα. Σε αυτή την περίπτωση τα παιδιά θεωρούνται ανεξάρτητα, ώριμα και παράδειγμα προς μίμηση διότι δείχνουν έναν μη συνηθισμένο χαρακτήρα.

Με την πάροδο του χρόνου όπως αναφέρει η Κορωναίου (2006) εμφανίστηκαν διαφορετικά κινηματογραφικά είδη όπως το ντοκιμαντέρ, το κινούμενο σχέδιο, τα καρτούν, οι ταινίες μικρού μήκους και οι εκπαιδευτικές ταινίες. Με αφορμή όλες αυτές τις ταινίες όπου πρωταγωνιστικό ρόλο έχουν τα παιδιά γεννάται ένα ερώτημα: Τα παιδιά ως θεατές ταυτίζονται με πραγματικά πρόσωπα στις ταινίες ή προτιμούν τα animation και τους super ήρωες;

Από την άλλη πλευρά, στον κινηματογράφο, η παρακολούθηση μιας ταινίας με θέμα την παιδική ηλικία μπορεί να επηρεάσει τον κόσμο των ενηλίκων. Οι ταινίες έχουν την δυνατότητα να βάλουν τον θεατή σε συναισθηματικά φορτισμένες καταστάσεις. Από την μία πλευρά, ένα παιδί-θεατής μπορεί να ταυτιστεί με τον ήρωα της ταινίας και από την άλλη πλευρά ο ενήλικος μπορεί να ψάχνει ή να ξανά βιώνει την δική του παιδική ηλικία.

1.16 Η αξία του κινηματογράφου στην εκπαίδευση

Στην σύγχρονη εποχή η εισβολή των οπτικοακουστικών μέσων και συγκεκριμένα του κινηματογράφου έχει ευαισθητοποιήσει σε μεγάλο βαθμό την νέα γενιά για κοινωνικά ζητήματα. Το σχολείο μέσα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα που περιέχει βοηθάει το παιδί να κατασκευάσει τον χαρακτήρα, την προσωπικότητά του, δίνει στους μαθητές κίνητρα για την μάθηση διότι στοχεύει στην βελτίωση και γενικά στην εξέλιξη.

Σύμφωνα με τον Michellan (1999) όπως αναφέρεται στους Russell και Waters(2012) η αρχή της δημοκρατίας στα σχολεία των Η.Π.Α αποτελεί βασική αρχή στην εκπαίδευση καθώς και στην λειτουργία δημόσιων δωρεάν σχολείων. Στην σύγχρονη εποχή εξαιτίας των αλλαγών που γίνονται στον κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό τομέα η φύση της εκπαίδευσης έχει διαφοροποιηθεί. Όμως ένας στόχος της εκπαίδευσης συνεχίζει να υπάρχει. Ο στόχος αυτός είναι τα παιδιά μέσα από το σχολείο να γίνουν σωστοί πολίτες στην κοινωνία και να ανταπεξέρχονται στις υποχρεώσεις τους τόσο στον προσωπικό όσο και στον κοινωνικό τομέα. Στα σχολεία της Αμερικής, οι εκπαιδευτικοί αρχίζουν να ανακαλύπτουν την χρήση του φιλμ στην εκπαίδευση καθώς και ότι αποτελεί παιδαγωγικό εργαλείο. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο κινηματογράφος μέσα από το φάσμα ταινιών που περιέχει αγγίζει θέματα που αφορούν τον κοινωνικό περίγυρο, τον καπιταλισμό, την μετανάστευση, τους πολέμους και προσπαθεί μέσα από αυτό να επιφέρει μια παγκόσμια αλλαγή στις κοινωνίες όλων των χωρών.

Σύμφωνα με την Δημητριάδου (2017) ο κινηματογράφος επιδρά και στον προσωπικό κόσμο του παιδιού. Φάσμα ταινιών που αφορούν την εκπαίδευση αλλά και ταινίες με διαφορετικό περιεχόμενο προβάλλουν αντιλήψεις, τα στερεότυπα της κοινωνίας, αξίες. Ο κινηματογράφος αγγίζει τα παιδιά διότι μεταφέρει οπτικά και ακουστικά μηνύματα μέσα από την οθόνη κάτι το οποίο καθηλώνει τους θεατές. Άλλος ένας κλάδος που προσεγγίζει ο κινηματογράφος είναι η ιστορία. Η συμβολή του στα ιστορικά γεγονότα και στην πολιτιστική κληρονομιά είναι πολύ σημαντική. Με την παρακολούθηση μιας ταινίας με ιστορικά γεγονότα, το παιδί βλέπει την εποχή που διαδραματίζεται η ταινία, την πλοκή, τον πολιτισμό μας, τα ήθη και τα έθιμα καθώς και τον τρόπο που ζούσαν οι άνθρωποι.

Τέλος, σύμφωνα με την Μπαλάφα (2013), στον χώρο του σχολείου, η κινηματογραφική ταινία αγγίζει ζητήματα που αφορούν την κοινωνία όπως για παράδειγμα τον φασισμό, τον ρατσισμό, την φτώχεια. Με αυτό τον τρόπο τα παιδιά ενημερώνονται για τα προβλήματα που αφορούν τους γύρω μας, μπορούν να λειτουργήσουν ως διαμεσολαβητές και να προτείνουν λύσεις.

Κεφάλαιο 2^ο : Η Εκπαίδευση ενηλίκων

2.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον Rolandi Ricci (1969) όπου αναφέρεται στο Μάγο (2005,) ο όρος «*διαπολιτισμική*» περιλαμβάνει *αν δοθεί η ολική σημασία στο πρόθεμα διά – αλληλεπίδραση, ανταλλαγή, σπάσιμο των στεγανών, αμοιβαιότητα και αλληλεγγύη. Αν δοθεί η ολική σημασία και στη λέξη πολιτισμός, η έννοια διαπολιτισμική περιλαμβάνει επίσης αναγνώριση των αξιών, των τρόπων ζωής και των συμβολικών αναπαραστάσεων με τις οποίες οι άνθρωποι-άτομα και κοινωνίες-αναφέρονται στις σχέσεις τους με τους άλλους και τον κόσμο. Σημαίνει ακόμη αναγνώριση της σπουδαιότητάς τους, της ποικιλίας τους και των αλληλεπιδράσεων που συμβαίνουν τόσο στα διαφορετικά μέλη του ίδιου πολιτισμού όσο και ανάμεσα στους διαφορετικούς πολιτισμούς στο χώρο και στο χρόνο.*»

Σύμφωνα με τον Μάγο (2005) στην σύγχρονη Ελλάδα, η διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι ευρέως διαδεδομένη σε όλα τα σχολεία εξαιτίας των μεταναστών και των προσφύγων που έχουν εισέλθει στη χώρα τα τελευταία χρόνια. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση σχετίζεται με τις έννοιες διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση, διαπολιτισμική μάθηση, διαπολιτισμική επικοινωνία και διαπολιτισμική ικανότητα. Οι έννοιες που προαναφέρθηκαν με μία λέξη τονίζουν την διαφορετικότητα. Η διαφορετικότητα αυτή δεν αφορά μόνο τους μετανάστες και τους πρόσφυγες αλλά και άτομα που βρίσκονται σε διαφορετικά κοινωνικά στρώματα, σε διαφορετικά επίπεδα μόρφωσης, επαγγέλματος, φύλου και τρόπου ζωής.

Σύμφωνα με τους Fennes και Hargood (1997) όπου αναφέρεται στο Μάγο (2005), ο άνθρωπος αρμόζει να καλλιεργήσει την διαπολιτισμική ικανότητα διότι με αυτό τον τρόπο θα μάθει να αναγνωρίζει, να αποδέχεται την ετερότητα, να τροποποιεί απόψεις, γνώμες και να γνωρίζει νέους πολιτισμικούς κώδικες. Η έννοια αυτή δεν αφορά μόνο άτομα με διαφορετικό πολιτισμό, προέλευση, γλώσσα, θρησκεία αλλά και άτομα που έχουν κοινή χώρα αλλά διαφορετικό κοινωνικό επίπεδο. Με λίγα λόγια αυτή η έννοια έχει στόχο την αποδοχή και τον σεβασμό σε αυτές τις κοινωνικές ομάδες. Σύμφωνα με την Bender Szymanski (2000) η διαπολιτισμική ικανότητα, η διαπολιτισμική μάθηση και η διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση όπως αναφέρεται στο Μάγο (2005) είναι έννοιες τις οποίες οφείλει να καλλιεργήσει το άτομο έτσι ώστε να μειωθούν τα περιστατικά ρατσισμού, τα στερεότυπα, οι προκαταλήψεις για τα άτομα που διαφέρουν από το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο. Σημαντικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια έχει η σχολική εκπαίδευση και η εκπαίδευση ενηλίκων.

Σύμφωνα με τον Κόκκο (2005) οι ενήλικοι που συμμετέχουν στην εκπαίδευση παρά το πέρας της ηλικίας τους ενημερώνονται μέσα από σεμινάρια, εκπαιδευτικά προγράμματα καθώς και από προγράμματα τα οποία πραγματοποιούνται σε ψηφιακή μορφή. Στην πλειοψηφία η συμμετοχή τους σε αυτά τα προγράμματα έχει στόχο την κατάκτηση περισσότερων γνώσεων οι οποίες είτε θα βελτιώσουν την θέση εργασίας τους είτε θα εμπλουτίσει την προσωπικότητά τους. Σύμφωνα με αρκετούς

θεμελιωτές της εκπαίδευσης ενηλίκων, η μάθηση δεν έχει τερματικό σταθμό στην ζωή του ανθρώπου, αντιθέτως υπάρχει επ' αόριστόν. Μέσα από την μάθηση γνωρίζουμε καλύτερα τον εαυτό μας, τα ενδιαφέροντά μας καθώς και τις κλίσεις που μπορεί να έχουμε σε επαγγελματικούς τομείς. Όπως θέτουν οι Κνοχ (1977), Javris (2004), Cross (1981) όπου αναφέρεται στον Κόκκο (2005,33) η θέληση για μάθηση προκύπτει όταν δημιουργείται δυσλειτουργία ανάμεσα στις εμπειρίες που βιώνουμε και στις αντιλήψεις και αξίες που έχουμε ως άνθρωποι.

2.2 Εκπαίδευση ενηλίκων

Σύμφωνα με την Unesco (1976) όπου αναφέρεται στον Κόκκο (2005,38) *«εκπαίδευση ενηλίκων είναι κάθε εκπαιδευτική διεργασία, κάθε περιεχομένου, επιπέδου ή μεθόδου, είτε πρόκειται για τυπική εκπαίδευση είτε όχι, είτε για διεργασία που επεκτείνει χρονικά ή αντικαθιστά την αρχική εκπαίδευση στα σχολεία, κολέγια και πανεπιστήμια, καθώς και για μαθητεία, μέσω των οποίων άτομα που θεωρούνται ενήλικα από την κοινωνία στην οποία ανήκουν αναπτύσσουν τις ικανότητές τους, εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, βελτιώνουν τα τεχνικά και επαγγελματικά τους προσόντα ή τα προσανατολίζουν προς άλλη κατεύθυνση και επιφέρουν αλλαγές στις στάσεις ή τη συμπεριφορά τους με τη διπλή προοπτική της πλήρους προσωπικής ανάπτυξης και της συμμετοχής σε μια εναρμονισμένη και αυτοδύναμη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη.»*

Σύμφωνα με τους Τρογνα (1993), Banks (1995) και Gillborn (1995) όπου αναφέρεται στο Μάγο (2005), η έννοια της διαπολιτισμικής διάστασης έχει ενσωματωθεί στον τομέα της εκπαίδευσης και αποτελεί ένα θέμα το οποίο προβληματίζει τόσο την εκπαίδευση όσο και την κοινωνία. Παράλληλα, η έννοια της διαπολιτισμικής διάστασης εισάγεται στην εκπαίδευση ενηλίκων.

Σύμφωνα με τους μελετητές της εκπαίδευσης Rogers (1999), Coureau (1999), Noyek Riveteau (1999) και Κόκκος (2013) όπου αναφέρεται στο Μάγο (2005), στην εκπαίδευση ενηλίκων, στην οικοδόμηση της νέας γνώσης καθοριστικό ρόλο έχει η προ υπάρχουσα γνώση. Όμως οι προ υπάρχουσες γνώσεις μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα στη γνώση εξαιτίας των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων που μπορεί να έχει το άτομο από την παιδική ηλικία.

Σύμφωνα με τους Javris (1999), Μαυρογιώργος (2003), Κόκκος (2005), ο εκπαιδευτής ενηλίκων οφείλει να είναι άμεσα καταρτισμένος για θέματα που αφορούν την ταυτότητα του ατόμου και την ετερότητα. Επίσης, αρμόζει να δείχνει σεβασμό στους μαθητές του, να τους αντιμετωπίζει με ενσυναίσθηση, να προωθεί την ελεύθερη έκφραση απόψεων και να τις ακούει με σεβασμό χωρίς να ασκεί αρνητική κριτική.

Τέλος, σύμφωνα με τους Jaques (2004) και Πολέμητοδουλου (2003) όπου αναφέρεται στο Μάγο (2005), η δημιουργία ομάδων όπου ο καθένας θα έχει την δυνατότητα να εκφράζει την γνώμη του θα δώσει την δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να γνωριστούν και να αλληλοεπιδράσουν μεταξύ τους. Ίσως ο καθένας να προτείνει λύσεις για τα προβλήματα του άλλου.

2.3 Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευόμενων

Σύμφωνα με τους Habermas (1973) και Krapmann (1976) όπως αναφέρεται στον Γκόβαρη (2011, 177-193), οι ενήλικες που έχουν την θέληση να συμμετέχουν στην εκπαίδευση παρά το πέρασμα της ηλικίας τους οφείλουν να είναι άμεσα καταρτισμένοι με κάποια βασικά χαρακτηριστικά, τα χαρακτηριστικά που αποτελούν την κατασκευή της ταυτότητας του εγώ που είναι η ενσυναίσθηση, η δεξιότητα της κριτικής σκέψης, η ανοχή των αντιφάσεων και η επικοινωνιακή ικανότητα.

Η ενσυναίσθηση είναι ένα συναίσθημα το οποίο μας δίνει την δυνατότητα να συνειδητοποιήσουμε τον χαρακτήρα, την προσωπικότητα του «άλλου» και να τον κατανοήσουμε. Σύμφωνα με τον Habermas (1973) όπως αναφέρεται στον Γκόβαρη (2011,184) η δεξιότητα της κριτικής σκέψης σε ένα άτομο αποτελεί πλεονέκτημα διότι με αυτό τον τρόπο μπορεί να δείξει την ατομικότητά του, δηλαδή την προσωπικότητά του. Όταν το άτομο κατέχει κριτική σκέψη μπορεί να ξεφύγει από τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις της κοινωνίας. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να αντιληφθεί καλύτερα την πραγματικότητα. Η ικανότητα της ανοχής των αντιφάσεων δίνει την δυνατότητα στο άτομο να πιστέψει στον εαυτό του, να μην αμφισβητεί τις ικανότητες και τις γνώσεις του εξαιτίας προκλήσεων που μπορεί να δεχθούν από άλλα υποκείμενα. Η ικανότητα αυτή είναι σημαντική διότι το άτομο μπορεί να συνεχίσει να κοινωνικοποιείται ανεξάρτητα από τους άλλους. Η επικοινωνιακή ικανότητα αποτελεί τη βάση για όσα προαναφέρθηκαν καθώς η κοινωνικοποίηση είναι η αφετηρία για την κατασκευή της ταυτότητας του εγώ. Με τον διάλογο τα άτομα μπορούν να λύσουν τα προβλήματα που αφορούν τους ίδιους αλλά και την κοινωνία.

Επίσης, σύμφωνα με τον Κόκκο (2005) η συμμετοχή των ενήλικων σε εκπαιδευτικά προγράμματα αποτελεί συνειδητή επιλογή. Συμμετέχουν έχοντας θέσει συγκεκριμένους στόχους και σκοπούς. Οι βασικοί στόχοι αφορούν την προσωπική, κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη. Οι ενήλικοι επιδιώκουν να μορφωθούν είτε διότι αναζητούν καλύτερες θέσεις εργασίας είτε διότι θέλουν να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους σε διάφορους τομείς όπως για παράδειγμα στις τέχνες, στην μουσική, σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό που διαθέτουν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι είναι οι βιωματικές εμπειρίες. Τα βιώματά τους είναι αρκετά διαφοροποιημένα σε σχέση με των ανήλικων μαθητών εξαιτίας των επαγγελματικών, προσωπικών, κοινωνικών και οικογενειακών ευθυνών που έχουν. Για αυτό το λόγο προτιμούν οι δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν να έχουν κοινά χαρακτηριστικά με την καθημερινή ζωή. Επίσης, η συμμετοχή τους μπορεί να είναι είτε ενεργητική είτε παθητική. Η παθητική συμμετοχή εκφράζεται συνήθως από ανθρώπους οι οποίοι δεν έχουν αυτοπεποίθηση και πιστεύουν ότι θα αποτύχουν. Τα εμπόδια αυτά έχουν άμεση συσχέτιση με τις προ υπάρχουσες γνώσεις που έχουν αποκτήσει σε όλη την διάρκεια της ζωής τους. Τέλος, οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι αναπτύσσουν μηχανισμούς άμυνας και παραίτησης οι οποίοι είναι δύσκολο να καταπολεμηθούν και να τροποποιηθούν.

2.4 Προϋποθέσεις αποτελεσματικής εκπαίδευσης

Σύμφωνα με τον Κόκκο (2005) οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία με δική τους επιλογή. Αυτού του είδους η εκπαίδευση έχει εθελοντικό χαρακτήρα διότι δεν τους ασκείται πίεση για μόρφωση όπως συμβαίνει στην εκπαίδευση ενηλίκων. Επίσης, μια βασική προϋπόθεση για να χαρακτηριστεί αποτελεσματική η εκπαίδευση είναι η διευκρίνηση των εκπαιδευτικών στόχων από τους εκπαιδευτικούς. Οι εκπαιδευόμενοι έχουν ανάγκη να γνωρίζουν ότι τα εκπαιδευτικά προγράμματα στα οποία λαμβάνουν μέρος έχουν άμεση επαφή με τα ενδιαφέροντά τους καθώς και με τις επαγγελματικές και κοινωνικές τους ανάγκες.

Ακόμη, οι εκπαιδευτικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται πρέπει να κεντρίζουν το ενδιαφέρον των μαθητών. Τεχνικές όπως για παράδειγμα το brainstorming, το παιχνίδι ρόλων, οι ομαδικές εργασίες μέσα από τις οποίες δημιουργείται αλληλεπίδραση. Σε αυτού το είδος μάθησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα παιδαγωγικό εργαλείο το οποίο διαφέρει αρκετά σε σχέση με τα υπόλοιπα, ο κινηματογράφος. Είναι μια διαφορετική τεχνική η οποία προσφέρει ψυχαγωγία και μεταδίδει πολλά μηνύματα. Αυτός ο τρόπος ξεφεύγει από την παραδοσιακή διδασκαλία όπου ο δάσκαλος ήταν αυθεντία και μετέδιδε στείρα γνώση. Μετά την προβολή της ταινίας ο δάσκαλος σε ένα ευχάριστο και φιλικό κλίμα μπορεί να δημιουργήσει συζήτηση γύρω από το θέμα της ταινίας. Έτσι ο καθένας μπορεί να εκφράσει την γνώμη του, τις εντυπώσεις του, τους προβληματισμούς του και να δημιουργηθεί αλληλεπίδραση.

2.5 Ο ρόλος των εκπαιδευτών στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τον Κόκκο (2005), ο ρόλος των εκπαιδευτών στην εκπαίδευση ενηλίκων έχει μείζων σημασία και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι είναι μια ευαίσθητη κοινωνική ομάδα. Στην πλειοψηφία οι εκπαιδευόμενοι δεν κατάφεραν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους στο σχολείο είτε διότι έπρεπε να φροντίζουν την οικογένειά τους είτε διότι έπρεπε να εργάζονται έτσι ώστε να προσφέρουν την βοήθειά τους. Για αυτούς τους λόγους ο εκπαιδευτής αρμόζει να είναι εμψυχωτής, ενθαρρυντικός έτσι ώστε να τους παρακινεί να συμμετέχουν σε διάφορες δράσεις, δραστηριότητες όπως για παράδειγμα οι τέχνες, η μουσική, το θέατρο, η γυμναστική.

Επίσης, για να υπάρχει ενεργητική συμμετοχή από τους εκπαιδευόμενους ο εκπαιδευτής πρέπει να τους συμπεριφέρεται με σεβασμό, κατανόηση, να τους αφήνει ανοιχτά περιθώρια να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες. Έτσι, θα αποκτήσουν το αίσθημα της υπευθυνότητας το οποίο έχουν ανάγκη. Τέλος, ο εκπαιδευτής πρέπει να αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση, οφείλει να έχει αυτογνωσία, να γνωρίζει τις δυνάμεις, τις αδυναμίες του και να προσπαθεί να τις βελτιώνει. Στόχος του πρέπει να είναι η διαρκής επιμόρφωση.

Κεφάλαιο 3^ο: Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας

3.1 Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)

Σύμφωνα με τον Παπαδόπουλο (2013), τα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στο πρόγραμμα της δια βίου εκπαίδευσης διότι περιλαμβάνουν μαθητές οι οποίοι δεν κατόρθωσαν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στόχος των ΣΔΕ είναι να λειτουργήσουν ως κίνητρο για μάθηση για τους εκπαιδευόμενους καθώς και να μειώσουν τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα της τοπικής κοινωνίας προς αυτή την διαφορετική κατηγορία ατόμων.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η οποία εξέδωσε τον οδηγό ίδρυσης των ΣΔΕ τον Οκτώβριο του 1999 υπάρχουν κάποιες βασικές αρχές οι οποίες πρέπει να τηρούνται στην διαδικασία ίδρυσής τους. Η ίδρυση των ΣΔΕ πραγματοποιείται σε αστικές περιοχές, έχει σκοπό να εντάξει ανθρώπους στον επαγγελματικό και κοινωνικό τομέα. Οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται είναι κατάλληλα προσαρμοσμένες στις ανάγκες και στα ενδιαφέροντα των μαθητών. Ένα θετικό χαρακτηριστικό των ΣΔΕ είναι ότι οι μαθητές έχουν επαφή με νέες τεχνολογίες και μέσα με αποτέλεσμα να εξελίσσονται συνεχώς. Ακόμη, τα σχολεία για να λειτουργούν ορθά χρειάζεται να είναι σε άμεση επαφή με τις τοπικές αρχές και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση ενηλίκων έχει η διαθεματικότητα. Μέσω της διαθεματικότητας οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να ενημερωθούν σε δύο ή περισσότερες εκπαιδευτικές ενότητες όπως για παράδειγμα στην γλώσσα, στα μαθηματικά, στις κοινωνικές επιστήμες.

Σύμφωνα με τον Παπαδόπουλο (2013), η διοίκηση των ΣΔΕ περιλαμβάνει τον διευθυντή, τον σύλλογο διδασκόντων καθώς και τις αρμοδιότητες, ευθύνες που έχει ο καθένας. Τα σχολεία περιλαμβάνουν επιστημονικούς συμβούλους, συμβούλους σταδιοδρομίας, ψυχολόγους οι οποίοι είναι υπεύθυνοι στο να διαχειρίζονται τα προβλήματα των εκπαιδευόμενων και να τους παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη.

Τα ΣΔΕ είναι σχολεία διετούς φοιτήσεως, λειτουργούν τις απογευματινές ώρες και παράλληλα συνδυάζουν θεωρία και εργαστήρια. Τα μαθήματα στο πρόγραμμα σπουδών στοχεύουν να καλλιεργήσουν τον προφορικό, τον γραπτό λόγο αλλά και να ευαισθητοποιήσουν τους εκπαιδευόμενους σε θέματα που αφορούν τον ρατσισμό και γενικά το κοινωνικό σύνολο. Όσον αφορά την αξιολόγηση των μαθητών στο τέλος κάθε χρονιάς οι βαθμολογίες που χρησιμοποιούνται είναι «άριστα», «πολύ καλά», «καλά», «επαρκώς» «ανεπαρκώς». Εάν κάποιος μαθητής δεν ανταποκρίθηκε ορθά στις σχολικές τους υποχρεώσεις έχουν την δυνατότητα να φοιτήσουν άλλο ένα εξάμηνο έτσι ώστε να καλύψουν τα κενά τους και να βελτιωθούν.

3.2 Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου (ΣΔΕ)

Το ΣΔΕ Βόλου είναι δημόσιο σχολείο, λειτουργεί από το σχολικό έτος 2004-2005 και έχουν την δυνατότητα να φοιτήσουν ενήλικες οι οποίοι λόγω δυσμενών συνθηκών δεν είχαν την δυνατότητα να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους στο γυμνάσιο. Οι μαθητές έχουν μόνο απολυτήριο δημοτικού. Σκοπός του ΣΔΕ είναι να

δώσει στους εκπαιδευόμενους μια ευκαιρία να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους στο γυμνάσιο, να μεταβούν στο Λύκειο όσοι επιθυμούν έτσι ώστε να αποκτήσουν την δυνατότητα συμμετοχής στην αγορά εργασίας.

Το πρόγραμμα των μαθημάτων περιλαμβάνει τα μαθηματικά, την ελληνική γλώσσα, την πληροφορική, τα αγγλικά, την κοινωνική εκπαίδευση, την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την αισθητική αγωγή, τις φυσικές επιστήμες, την συμβουλευτική σταδιοδρομία και την συμβουλευτική ψυχολογία. Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να φοιτήσουν μόνο δύο χρόνια στο ΣΔΕ, δεν πραγματοποιούνται γραπτές εξετάσεις στο τέλος της χρονιάς αλλά μόνο προφορική αξιολόγηση από τους εκπαιδευτικούς στους μαθητές.

Τέλος, στο ΣΔΕ πραγματοποιούνται εργαστήρια, διάφορα προγράμματα, γίνονται εκδηλώσεις, εκδρομές και διάφορα project ανάλογα με τις προτιμήσεις των μαθητών. Ένα project που υλοποιήθηκε αφορούσε το πανεπιστήμιό μας και συγκεκριμένα το μάθημα « Η εκπαίδευση στον κινηματογράφο». Όσοι εκπαιδευόμενοι είχαν δηλώσει συμμετοχή παρακολουθούσαν τις ταινίες που προβάλλονταν στο πανεπιστήμιο και συμμετείχαν στην συζήτηση που ακολουθούσε στο τέλος.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 4

4.1 Σκοπός της έρευνας

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία ο σκοπός της έρευνας είναι διττός: Αρχικά, οι ερωτήσεις που απευθύνονταν στους φοιτητές των Παιδαγωγικών Τμημάτων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας είχαν στόχο να εκφράσουν τις εντυπώσεις και τους προβληματισμούς τους για το μάθημα του εξαμήνου « Η Εκπαίδευση στον Κινηματογράφο.» Επίσης, ζητήθηκε η γνώμη τους για τυχόν αλλαγές που μπορούν να πραγματοποιηθούν στην δομή του μαθήματος γεγονός το οποίο αποδεικνύει πόσο σημαντική είναι η άποψή τους. Ο δεύτερος σκοπός της έρευνας ήταν να γνωρίσουμε μέσα από τις συνεντεύξεις τη γνώμη των εκπαιδευόμενων του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας για την συμμετοχή τους στο μάθημα του πανεπιστημίου καθώς και τις απόψεις τους για το περιεχόμενο των ταινιών και τη δομή διεξαγωγής του μαθήματος.

4.2 Ερευνητικά ερωτήματα

1. Ποιες είναι οι απόψεις των συμμετεχόντων για το μάθημα «Η εκπαίδευση στον κινηματογράφο»;
2. Τι συναισθήματα δημιουργήθηκαν στους συμμετέχοντες από την προβολή των ταινιών;
3. Αν και σε ποιο βαθμό το συγκεκριμένο μάθημα επηρέασε την σχέση των συμμετεχόντων με τον κινηματογράφο;
4. Ποιοι προβληματισμοί δημιουργήθηκαν στους συμμετέχοντες με αφορμή το περιεχόμενο των ταινιών;

4.3 Συμμετέχοντες στην έρευνα

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν 5 φοιτητές και 5 φοιτήτριες των Παιδαγωγικών Τμημάτων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας οι οποίοι παρακολουθούσαν το μάθημα « Η εκπαίδευση στον κινηματογράφο.» Επίσης, στην έρευνα συμμετείχαν 10 μαθητές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου οι οποίοι παρακολουθούσαν το μάθημα που προαναφέρθηκε.

4.4 Στάδια της έρευνας

Στο πρώτο στάδιο της έρευνας δημιουργήθηκε ο οδηγός συνέντευξης προς τα υποκείμενα της έρευνας.

Στο δεύτερο στάδιο της έρευνας πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις στους φοιτητές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και στους μαθητές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου.

Στο τρίτο στάδιο της έρευνας πραγματοποιήθηκε η απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων και η δημιουργία θεματικών κατηγοριών.

Στο τέταρτο στάδιο της έρευνας παρουσιάστηκαν τα ευρήματα και πραγματοποιήθηκε ένας κριτικός σχολιασμός σε αυτά.

4.5 Μεθοδολογία έρευνας

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι η ποιοτική με ερευνητικό εργαλείο την ημιδομημένη συνέντευξη. Αυτός ο τύπος συνέντευξης επιτρέπει στον ερευνητή να σχεδιάσει τον τύπο των ερωτήσεων που θα χρησιμοποιήσει. Επίσης, κατά την διάρκεια της συνέντευξης ο ερευνητής έχει την δυνατότητα να αλλάξει την σειρά και την δομή των ερωτήσεων που έχει σχεδιάσει εξ αρχής και να τις προσαρμόσει στα δεδομένα των ατόμων που συμμετέχουν. Οι ερωτήσεις που κρίνονται περιττές από τον συνεντευκτή μπορούν να παραλειφθούν.

Συγκεκριμένα στην συνέντευξη χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου οι οποίες απευθύνονταν σε δέκα φοιτητές από το τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης και Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας καθώς και σε δέκα εκπαιδευόμενους που φοιτούν στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου. Το περιεχόμενο των ερωτήσεων σχετίζεται με τις ταινίες που προβλήθηκαν κατά την διάρκεια του εξαμήνου. Στη συνέχεια, ακολούθησε η απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων και η καταγραφή των πληροφοριών με βάση το μεθοδολογικό πλαίσιο της ανάλυσης περιεχομένου.

4.6 Περιγραφή του μαθήματος « Η εκπαίδευση στον Κινηματογράφο.»

Το μάθημα « Η εκπαίδευση στον Κινηματογράφο» το οποίο αποτελεί αφορμή για την εκπόνηση της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας διεξήχθη το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 και πραγματοποιείται στο Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης και στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Για πρώτη φορά στο μάθημα συμμετείχε ένα σύνολο μαθητών από το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου εξαιτίας ενός project που λειτούργησε για πρώτη φορά στο σχολείο τους. Είναι κάτι πρωτόγνωρο αλλά παράλληλα εντυπωσιακό για εμάς τους φοιτητές που βιώνουμε αυτή την εμπειρία.

Το μάθημα διαφέρει στο πρόγραμμα σπουδών από το υπόλοιπο σύνολο εξαιτίας του τρόπου διεξαγωγής του. Το θέμα είναι ο κινηματογράφος και ο τρόπος που αλληλοσυνδέεται με την εκπαίδευση. Είναι πιο διασκεδαστικό, ευχάριστο για τους φοιτητές αλλά και διαφορετικό παράλληλα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να

κεντρίζεται το ενδιαφέρον των φοιτητών αλλά και των μαθητών από το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας. Η πορεία του μαθήματος περιλαμβάνει την παρακολούθηση εκπαιδευτικών ταινιών και στο τέλος ακολουθεί μια συζήτηση η οποία στοχεύει στην αφύπνιση και στην επιρροή του κοινού. Οι ταινίες που επιλέχθηκαν ήταν οι εξής: « Ο Ψύλλος», « Το Κύμα», « Ο δάσκαλος που έκανε τα παιδιά να ονειρεύονται», «Ο κύκλος των χαμένων ποιητών», « Η τύχη βοηθάει τους τολμηρούς», « Το θαύμα», « Τα παιδιά του παραδείσου», « Captain fantastic». Την διαφορά έκανε το ντοκιμαντέρ « Ο δρόμος για το σχολείο». Η πλοκή των ταινιών αναφέρεται σε χαρακτήρες εκπαιδευτικών, μαθητών αλλά και στις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ τους.

Μετά την ολοκλήρωση της ταινίας ακολουθεί μια επικοινωνιακή συζήτηση ανάμεσα στους φοιτητές, τους μαθητές του ΣΔΕ και τους καθηγητές. Είναι η πιο σημαντική στιγμή στην διάρκεια του μαθήματος διότι ο καθένας εκφράζει την άποψή του, τις ιδέες του αλλά και προβληματισμούς που μπορεί να του έχει προκαλέσει η ταινία. Με αυτό τον τρόπο δημιουργείται αλληλεπίδραση ανάμεσα στο κοινό και έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Μέγιστη σημασία έχει η συμμετοχή των μαθητών του ΣΔΕ. Εκφράζουν εμπειρίες που έχουν βιώσει στο παρελθόν, διηγούνται την παιδική τους ηλικία καθώς και τις δυσκολίες που στάθηκαν εμπόδιο στην σχολική τους πορεία. Με έναν έμμεσο τρόπο συμβουλεύουν τους φοιτητές οι οποίοι είναι μελλοντικοί δάσκαλοι και νηπιαγωγοί.

Η εξέταση του μαθήματος γίνεται με την συμμετοχή σε δύο ομαδικές εργασίες. Η πρώτη εργασία έχει ως θέμα την ανάλυση μιας εκπαιδευτικής ταινίας η οποία πρέπει να σχετίζεται με την παιδική ηλικία, την ετερότητα, η οποία επιλέγεται από τους φοιτητές. Η δεύτερη εργασία έχει ως θέμα την δημιουργία μιας ταινίας μικρού μήκους. Είναι μια πιο βιωματική εμπειρία καθώς οι φοιτητές καλούνται να σχεδιάσουν ένα σενάριο το οποίο να αφορά την εκπαίδευση, την παιδική ηλικία, την ετερότητα και να το σκηνοθετήσουν. Οι ταινίες θα προβληθούν με την ολοκλήρωση του εξαμήνου σε μια ομαδική συνάντηση που θα οργανώσουν οι καθηγητές του τμήματος.

4.7 Ευρήματα της έρευνας

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε απέδειξε ότι το μάθημα « Η εκπαίδευση στον κινηματογράφο», προκάλεσε ιδιαίτερες εντυπώσεις στους συμμετέχοντες. Αρχικά, ήταν μια διαφορετική εμπειρία τόσο για τους φοιτητές όσο και για τους εκπαιδευόμενους του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου οι οποίοι δεν είχαν ξανά συμμετάσχει σε μάθημα του πανεπιστημίου. Το περιεχόμενο των ταινιών δημιούργησε έντονη συγκίνηση αλλά και ιδιαίτερους προβληματισμούς τόσο στον εκπαιδευτικό όσο και στον κοινωνικό τομέα. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι του ΣΔΕ μίλησαν για τα προσωπικά βιώματα της παιδικής τους ηλικίας, για τις δυσμενείς καταστάσεις που έζησαν αλλά και για τους λόγους που δεν ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η συζήτηση αυτή συγκίνησε την πλειοψηφία των φοιτητών και τους έδωσε ώθηση και δύναμη για να συνεχίζουν να κυνηγούν τα όνειρά τους.

4.8 Αποσπάσματα συνεντεύξεων και συζήτηση.

Η γνώμη των μαθητών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας για το μάθημα «Η εκπαίδευση στον κινηματογράφο.»

Χ: γιατί πάντα μου άρεσε όπως είπα και προηγουμένως μου άρεσε πάντα η μάθηση και υπέθεσα ότι εφόσον ( ) ε ήταν μια ευκαιρία να δω πως γίνονται και τα μαθήματα τέτοιου είδους σε φοιτητές δεν θα το απέρριπτα και άλλα μαθήματα να ήταν πάλι θα τα παρακολουθούσα [...]: ε είναι πάρα πολύ ωραίο τουλάχιστον έτσι εγώ το αντιλαμβάνομαι είναι πολύ καλό (.) δίνει την ευκαιρία όχι μόνο στους φοιτητές αλλά και στους θεατές γενικά αν θελήσουν να παρατηρήσουν τα μηνύματα και τα μελετήσουν δηλαδή θα μπορούν πολύ καλά θετικά συμπεράσματα (.) για αυτά που συνέβαιναν, εγώ βέβαια έχω ζήσει τέτοιες καταστάσεις γιατί εμάς τότε ο δάσκαλος ήτανε κυρίαρχος.

Χ: ε (.) να πω την αλήθεια δεν σκέφτηκα αν έχει αδυναμίες γιατί συνήθως είμαι από τους ανθρώπους που δεν κοιτάζω ποτέ τι αδυναμίες ή αν αυτό δεν χρειάζεται διόρθωση γιατί όταν γίνεται κάτι πάντα θα υπάρξουν και κάποιες αδυναμίες και κάποιες θετικές καταστάσεις εγώ εστιάζομαι στο τι θετικό μπορεί να βγει εάν δω ότι αυτό που γίνεται δεν βγάζει κάτι θετικό και αν είμαι αρμόδιος δηλαδή τότε θα στηριζόμουν εγώ ποια είναι η αιτία που δεν έχει θετικές επιδράσεις ώστε να τις διορθώσω.

(Συνέντευξη 1)

Α: ε πολύ ενδιαφέρον ε τώρα δεν ξέρω πως θα εξελιχθεί στο τέλος ακόμη δεν έχουμε (.) δεν μας έχουν ενημερώσει τι θα κάνουμε μετά εμείς ξέρουμε ότι εσείς θα κάνετε κάποια εργασία θα κάνετε κάποιο μικρό φιλμάκι και όλο αυτό το ακούσαμε εμείς δεν ξέρω πως θα εξελιχθεί πάμε λίγο στα τυφλά αλλά εντάξει πιστεύω ότι θα έχει ενδιαφέρον [...] ε (.) δυνατά σημεία είναι ότι ακούγονται γνώμες από όλες τις ηλικίες από φοιτητές που προορίζονται για δασκάλους και έτσι βγαίνουν ευαισθησίες στο μάθημα το συγκεκριμένο παίρνουν κάποιο (.) κάποιο μόντο από τους καθηγητές τους , βρίσκουν τις δυσκολίες και πιστεύω να μπορέσουν να τις εκμεταλλευτούν πιο εποικοδομητικά να μην υπάρχουν δυσκολίες για τα παιδιά γιατί τώρα είναι πολύ δύσκολα λόγω του ότι υπάρχουνε ξένα παιδιά από άλλες χώρες παιδιά πολύ μονογονεϊκών οικογενειών που πρώτα δεν υπήρχαν αυτό.

Α: αδυναμία έχει ότι κάποιες φορές χάνετε ο έλεγχος της συζήτησης πλατειάζει πολύ και λέγονται ίδια και τα ίδια πράγματα κάποιες φορές.

(Συνέντευξη 2)

Μ: άριστη (.) άριστη, άριστη το παρακολουθώ μεγάλη (.) δεν ξέρω αν είναι σωστή η λέξη τώρα με ευλάβεια τόσο πολύ δηλαδή και με πολύ ενδιαφέρον πολύ μου αρέσει και έτσι όπως γίνεται το μάθημα κατανοητά και σε εμάς ας πούμε που δεν έχουμε πάει πανεπιστήμιο και γυμνάσιο και τέτοια όλα, όλα με πολύ, πολύ ενδιαφέρον και οι καθηγητές είναι εξαιρετικοί μου αρέσει, μου αρέσει , μου αρέσει που μας απευθύνουν και το λόγο βέβαια εγώ εντάξει λέω και καμιά φορά αλλά περισσότερο μου αρέσει να ακούω και τα επεξεργάζομαι μετά γιατί και αυτά που γράφουμε στην άσκηση που μας δίνει η κυρία Πέννη που μας συνοδεύει ε ναι μου λέει ότι τα γράφω καλά ότι τα γράφω πολύ ωραία.

Μ: ( ) αδυναμία δεν έχω διαπιστώσει ας πούμε γιατί οι καθηγητές απευθύνονται προς και εμείς παιδιά είμαστε (()) (γέλια) στα μικρότερα και στα μεγαλύτερα παιδιά δεν ξεχωρίζουν αν εννοείται αυτό δεν ξεχωρίζουν αυτό είναι; [...] όχι εμένα το μάθημα μου αρέσει έτσι όπως γίνεται γιατί πλουτίζεις τις γνώσεις σου και μαθαίνεις πράγματα ας πούμε εγώ δεν ήξερα ότι στο παιδαγωγικό τμήμα (.) πως γίνεται δηλαδή (.) νόμιζα ότι [...] διαφορετικό, διαφορετικό πολύ ενδιαφέρον, πάρα πολύ και δεν βρίσκω όχι δεν βρίσκω καμία αδυναμία.

(Συνέντευξη 3)

Γ: ε βασικά γιατί μου αρέσει ο κινηματογράφος χωρίς να ήξερα τι θα επακολουθήσει και το τι θα δούμε (.) μέχρι αυτό[...] ε μου αρέσει πάρα πολύ γιατί βλέπουμε ταινίες που δεν τις είχαμε δει και παίρνουμε πολλά πράγματα.

Γ: ε δυνατά σημεία θεωρώ είναι αυτά που παίρνουμε από την κάθε ταινία ξεχωριστά αδύνατα σημεία δεν νομίζω να έχει (.) ο κινηματογράφος αυτό τουλάχιστον που βλέπουμε δεν νομίζω να έχει κάποιο αδύνατο σημείο.

(Συνέντευξη 4)

Ε: ωραίο, μου αρέσει [...] ναι ενδιαφέρον[...]ε όχι εντάξει (.) δεν μπορώ να εκφέρω γνώμη τώρα γιατί είναι μόνο ένα μάθημα που έχω δει που έχω παρακολουθήσει στο

πανεπιστήμιο δεν μπορώ να εκφέρω γνώμη τι έχει δυνατά σημεία θα έλεγα είναι μετά που το συζητάς είναι ωραία δηλαδή εντάξει σαν ταινία μπορείς να δεις παντού[...] μετά είναι που την αναλύεις αυτό μου αρέσει είναι ωραίο.

(Συνέντευξη 5)

Κ: το μάθημα είναι πολύ ωραίο με τον τρόπο που γίνεται μέσα στον αμφιθέατρο με τους καθηγητές , τους φοιτητές και εμείς σαν δεύτερο σχολείο και εγώ αισθάνομαι ότι είναι παρακολουθώ κάτι πρωτότυπο και είναι κάτι διαφορετικό , είναι ένα μάθημα με άλλο τρόπο[...] δυνατά σημεία (.) ξεχωρίζω να πω δύο ενότητες η παρακολούθηση της ταινία και η συζήτηση με τους καθηγητές[...]τώρα αν υπάρχει μια χαλάρωση σε μερικές ταινίες λίγο ως προς έχει πολύ ενδιαφέρον εντάξει δεν μπορώ ας πούμε να έχω και την τέλεια γνώμη πάντως είναι πολύ ιδιαίτερο , μ αρέσει πολύ.

(Συνέντευξη 6)

Συζήτηση

Το πρώτο θέμα αφορά την γνώμη των εκπαιδευόμενων του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας για το μάθημα που παρακολούθησαν στο πανεπιστήμιο « Η εκπαίδευση στον κινηματογράφο». Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι εξέφρασαν πολύ θετικές απόψεις, το χαρακτήρισαν πρώτον πρωτότυπο διότι διεξάγεται στο χώρο του πανεπιστημίου και δεύτερον ένα μάθημα με συνοχή διότι υπήρχε η προβολή της ταινίας και μετά ακολουθούσε η συζήτηση με τους φοιτητές από τα παιδαγωγικά τμήματα. Επίσης, θεωρώ πως οι μαθητές ανακάλυψαν μια διαφορετική πτυχή του εαυτού τους μέσα από το μάθημα. Παρακολούθησαν ταινίες εκπαιδευτικού περιεχομένου οι οποίες τους προκάλεσαν προβληματισμούς για συμπεριφορές και χαρακτήρες ανθρώπων που προβάλλονταν μέσα από τις ταινίες. Γνώρισαν χαρακτήρες οι οποίοι δεν έπαψαν να κυνηγούν τα όνειρά τους και να μοχθούν για να υλοποιήσουν τους στόχους τους.

Σύμφωνα με την δική μου άποψη, πιστεύω πως οι περισσότεροι μαθητές ταυτίστηκαν με προσωπικότητες από τις ταινίες, ξεκίνησαν να σκέφτονται διαφορετικά γεγονότα που αφορούν την ζωή τους, έθεσαν μεγαλύτερους στόχους όσον αφορά την πορεία τους στην εκπαίδευση. Μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση που μια μαθήτρια χαρακτήρισε την παρακολούθηση της στο μάθημα με τη λέξη «ευλάβεια». Επίσης, ένα αδύναμο σημείο που παρατηρήθηκε κατά την διάρκεια του μαθήματος ήταν η απώλεια ελέγχου στην συζήτηση που γινόταν μετά την προβολή της ταινίας. Η συζήτηση ξέφευγε αρκετά με αποτέλεσμα να χάνεται η ουσία. Πολλές

φορές οι γνώμες των φοιτητών και των μαθητών δεν γίνονταν άμεσα αποδεκτές και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργείται ένας εκνευρισμός.

Συμπερασματικά, οι απόψεις για το μάθημα από όλες τις συνεντεύξεις έχουν θετικά στοιχεία και όχι αρνητικά. Πιστεύω ότι η μεγαλύτερη επιτυχία για ένα μάθημα είναι να προβληματίζει, να μορφώνει και να επηρεάζει. Αυτός ο στόχος πιστεύω ότι επιτεύχθηκε!

Η γνώμη των μαθητών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας για τις ταινίες που προβλήθηκαν.

Κ: είναι πολύ ωραίες μέχρι στιγμή που έχω δει και είναι παιδαγωγικού ενδιαφέροντος όλοι έχουν κάτι δηλαδή όλες οι ταινίες έχουν κάτι το συμπέρασμα σχετικά με την εκπαίδευση, το σχολείο μέσα στην τάξη δηλαδή η συγκρότηση ε σχολείου μαθητών, καθηγητών και ενδιαφέρον το συμπέρασμα σε κάθε ταινία που είναι κάτι διαφορετικό.

(Συνέντευξη 1)

A: ταινίες μέχρι τώρα δεν είχα δει καμία είναι πολύ ωραία εμένα μου άρεσαν όλες οι ταινίες ενδιαφέρον με διαφορετικότητες και πολλά κοινά στοιχεία παράλληλα.

(Συνέντευξη 2)

Γ: ε (.) μόνο μία δεν μου άρεσε , οι άλλες ήταν φοβερές[...] αυτή με τον Γερμανό , το κύμα που το είχα δει κάνα δυο τρεις φορές ε (.) όχι δεν μου άρεσε εκεί πιστεύω ότι ήτανε ζήτημα δασκάλου τι μπορούσε να κρατήσει και τι μπορούσε να αφήσει και αυτό ήταν και το νόημα έτσι ειδικά που το ξεκίνησε είδε ότι το έχασε το παιχνίδι προσπάθησε να το ξανά μαζέψει το ξανά έχασε λιγάκι ε και τώρα είμαστε στο τέλος τώρα για τον Ψύλλο δεν θυμάμαι και όλους τους τέτοιους[...]τους τίτλους , εκεί ήταν η ζωή μας ( ) και εγώ όταν έβγαλα το δημοτικό ο άρχοντας ήταν ο πρόεδρος , ο χωροφύλακας ε και ο δάσκαλος όλοι αυτοί βαρούσανε (()) (γέλια) όλοι πέτρες

Γ: ε ναι έτσι ξεκίνησε η ζωή μας ε (.) σε ένα άλλο πάλι αυτό που ήτανε που ήτανε στο λεωφορείο αυτό που σε έκανε κατά πως λέγεται δεν ξέρω πως λέγεται στα αγγλικά[...] ναι, ναι μπράβο captain , (.) δεν συμφωνώ με αυτή την ιστορία δεν ξέρω αν είναι σωστό ή όχι ενδεχομένως ένας άνθρωπος το να θέλει να διαβάσει μπορεί να διαβάσει και στο σπίτι του έτσι ε τώρα να είμαι εγώ , να είσαι εσύ η τηλεόραση και εγώ να είμαι μαθητής και εσύ να μου λες τι και να το γράφω εγώ ή να το λέω και είναι σχολείο δεν ξέρω δεν μεγαλώσαμε έτσι; Μείναμε εκεί όπως θες πες το όχι δεν είμαι ενάντια στον τρόπο διδασκαλίας των παιδιών σε εισαγωγικά έτσι η ζωή αυτή είναι όμορφη ωραία εντάξει χαλαρά φύση ότι θες πες το καλό είναι αλλά το σχολείο πιστεύω είναι σχολείο.

(Συνέντευξη 3)

Χ: οι ταινίες είναι πάρα πολύ ωραίες ε θα έλεγα καλοβαλμένες όπως λέμε στην @@@ μέχρι τώρα αν και πως ταινίες είδαμε τέσσερις, πέντε.

(Συνέντευξη 4)

Μ: οι ταινίες λοιπόν, οι ταινίες (.) κάθε φορά που φεύγω, φεύγω με διάφορα συναισθήματα όλες οι ταινίες που έχω δει με έχουν αγγίξει για πολλούς λόγους και για έναν διαφορετικό[...]όλες οι ταινίες έχουνε κάτι που εμένα θα με αγγίξουνε με διαφορετικό τρόπο εκτός συνολικά που με αγγίζουνε θέματα αυτά που συζητιούνται που παρουσιάζει η ταινία.

(Συνέντευξη 5)

Μ: (.) ε άλλες είναι συγκινητικές ε μαθαίνεις από μέσα από αυτές τις ταινίες ε και το περιεχόμενό τους ε ( ).

(Συνέντευξη 6)

Συζήτηση

Το δεύτερο θέμα το οποίο θα αναλύσω είναι η γνώμη που έχουν οι εκπαιδευόμενοι του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας για τις ταινίες που προβλήθηκαν στο μάθημα του πανεπιστημίου « Η εκπαίδευση στον κινηματογράφο».

Κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων οι εκπαιδευόμενοι εξέφρασαν τις απόψεις τους για το περιεχόμενο των ταινιών που παρακολούθησαν με μεγάλο ενθουσιασμό. Σύμφωνα με την δική μου γνώμη οι μαθητές στην πλειοψηφία εντυπωσιάστηκαν με το περιεχόμενο των ταινιών διότι η πλοκή αφορούσε παιδαγωγικά ζητήματα, σχέσεις μεταξύ μαθητών και σχέσεις μεταξύ μαθητών και καθηγητών. Επίσης, οι περισσότεροι μαθητές ταυτίστηκαν με ταινίες όπως για παράδειγμα « Ο Ψύλλος» διότι αναπόλησαν την δική τους παιδική ηλικία. Ο « Ψύλλος» τους καθήλωσε διότι περιέγραφε με λεπτομέρεια πολλά χαρακτηριστικά από τη ζωή τους.

Ακόμη, θα ήθελα να κάνω μια επισήμανση για την ταινία captain fantastic η οποία δημιούργησε προβληματισμούς διότι ο τρόπος διδασκαλίας γινόταν με έναν πιο σύγχρονο και διαφορετικό τρόπο. Θεωρώ πως είναι λογικό οι μαθητές να προβληματιστούν με το περιεχόμενο αυτής της ταινίας διότι έχουν μεγαλώσει με διαφορετικό τρόπο σε μικρές κλειστές κοινωνίες στις οποίες ο τρόπος διδασκαλίας ήταν παραδοσιακός. Ο δάσκαλος ήταν αυθεντία.

Συμπερασματικά, το σύνολο των ταινιών άγγιξε συναισθηματικά τους μαθητές. Δημιουργήθηκε η ανάγκη να εκφράσουν τις εμπειρίες τους και για αυτό το λόγο πιστεύω ότι παρακολούθησαν το μάθημα ενεργά μέχρι το τέλος του εξαμήνου.

Τα συναισθήματα που προκάλεσε το περιεχόμενο των ταινιών στους μαθητές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας.

Μ: οι ταινίες λοιπόν, οι ταινίες (.) κάθε φορά που φεύγω, φεύγω με διάφορα συναισθήματα όλες οι ταινίες που έχω δει με έχουν αγγίξει για πολλούς λόγους και για έναν διαφορετικό δηλαδή ας πούμε την ταινία που είδαμε όχι χτες την άλλη μέρα για να δώσω ένα παράδειγμα.

Μ: ε μέχρι που με πόνεσε το στομάχι μου γιατί, γιατί όταν ήμουνα εγώ 12 χρονών και η αδερφή μου 11 που χρειάστηκε τα δύο κινεζάκια να μείνουνε μόνα τους και να φύγει η μαμά τους να πάει να δει τη γιαγιά εγώ ένιωσα ξαναέζησα εκείνες τις στιγμές που έφυγε ο πατέρας μου ετοιμοθάνατος να πάει στην Αθήνα να χειρουργηθεί μας άφησε η μαμά μου γιατί δεν μπορούσε να κάνει διαφορετικά έπρεπε να συνοδεύσει τον πατέρα μου και μας άφησε η μάνα μου με πόνο καρδιάς μας άφησε εμένα και την αδερφή μου εμένα υπεύθυνη και αρχηγό της οικογένειας και κάθισαν 2 μήνες στην Αθήνα και όλο αυτό το διάστημα (.) εγώ ότι περνούσε τους φόβους , την

υπευθυνότητα, την δύναμη που έπρεπε , την ευθύνη όλα αυτά τα έζησα εκείνο το βράδυ , λοιπόν κάθε φορά κάθε ταινία θα έχει κάτι που θα με αγγίξει περισσότερο γιατί οι ταινίες με αγγίζουν όλες , με αγγίζουν όλες αλλά κάθε μια θα έχει και κάτι προσωπικό εμένα αυτό τώρα ήταν προσωπικό[...] , λοιπόν όλες οι ταινίες έχουνε κάτι που εμένα θα με αγγίξουνε με διαφορετικό τρόπο εκτός συνολικά που με αγγίξουνε θέματα αυτά που συζητιούνται που παρουσιάζει η ταινία.

(Συνέντευξη 1)

Χ: ε (.) δεν μπορώ να πω κάτι ότι έχω να πω συναισθήματα γιατί εγώ το βλέπω καθαρά σαν (.) σαν πράξη δεν το βλέπω από την κοινωνική σκοπιά ας πούμε γιατί εμένα αυτά τα πράγματα εγώ τα έχω βιώσει αυτά τα πράγματα δεν είναι δηλαδή πράγματα που τα συναντώ πρώτη φορά[...] ναι, δεν μου κάνουν εντύπωση εμένα να μου δημιουργήσουν συναισθήματα αρνητικά όχι ούτε συναισθήματα προβληματισμού αφού τα έχω ζήσει δεν προβληματίζομαι, ειδικά ε το πρώτο που είδαμε το Φρενέ.

(Συνέντευξη 2)

Α: ε (.) το σκέφτομαι πολύ, ψάχνω βλέπω αν υπήρχαν κοινά στοιχεία όταν πήγαινα εγώ σχολείο όταν πήγαιναν τα παιδιά μου δούλευα και σε σχολείο οπότε έχω και τώρα μία γνώμη βλέπω ότι υπάρχουν μεγάλες διαφορές αλλά οι δάσκαλοι αποστασιοποιούνται δεν ξέρω μπαίνουν δεν προσεγγίζουν τα παιδιά για να δουν αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα δεν ξέρω γιατί (.) ενώ θα ήθελα να ήταν περισσότερο κοντά στα παιδάκια.

(Συνέντευξη 3)

Ε: (.) ε εξαρτάται ((!)) (γέλια) εξαρτάται την ταινία άλλη μπορεί να μου φέρει χαρά άλλη μπορεί να μου φέρει λύπη άλλη άγχος.

(Συνέντευξη 4)

Γ: ε αισθήματα (.) μερικές φορές χαρά μερικές φορές λύπη μερικές φορές ε (.) ε αναμνήσεις γιατί εμείς εγώ τουλάχιστον είμαι και μια ηλικία είμαι 59 χρονών και

μερικές από αυτές που θυμίσανε πράγματα της εποχής μου πολλά συναισθήματα , ανάμεικτα συναισθήματα.

(Συνέντευξη 5)

Η: ε στα παιδιά του παραδείσου είχα δακρύσει (.) και στο (.) και η τύχη βοηθάει τους τολμηρούς και επειδή και εγώ είμαι τύπος με συναισθήματα και είμαι και ευαίσθητος έχω δακρύσει πολλές φορές στις ταινίες , με αγγίζουν.

(Συνέντευξη 6)

Συζήτηση

Στις συνεντεύξεις πρωταγωνιστικό ρόλο έπαιξαν τα συναισθήματα που προκλήθηκαν στους μαθητές από την πλοκή των ταινιών. Στην πλειοψηφία οι μαθητές ταυτίστηκαν με χαρακτήρες «ηρώων» διότι είχαν βιώσει κοινές εμπειρίες στο σχολικό περιβάλλον. Υπήρχαν διαφόρων ειδών συναισθήματα.

Αρχικά, σε μια συνέντευξη μια μαθήτριά μου αφηγήθηκε μια προσωπική της εμπειρία την οποία είχε βιώσει στην παιδική της ηλικία. Μου περιέγραψε μια περίοδο στην εφηβική της ηλικία όπου έπρεπε να φροντίσει τα αδέρφια της λόγω απουσίας των γονιών της από το σπίτι. Δημιουργήθηκε μεγάλη ταύτιση με την πλοκή μια ταινίας « Η τύχη βοηθάει τους τολμηρούς» που είχαμε παρακολουθήσει εκείνη την περίοδο στο πανεπιστήμιο. Η συγκίνησή της ήταν τόσο μεγάλη ακόμη και την στιγμή που συζητούσαμε διότι αισθάνθηκε ότι ξανά βίωνε την ίδια ιστορία. Βίωσε μια περιπέτεια η οποία αφενός της προκάλεσε άγχος αφετέρου την σκληραγώγησε σαν άνθρωπο.

Από την άλλη πλευρά, υπήρχαν συνεντεύξεις στις οποίες οι μαθητές δεν εξέφραζαν αισθήματα χαράς, λύπης όπως και προβληματισμούς. Αυτά τα συναισθήματα δεν προκλήθηκαν διότι αποτελούσαν βίωμα της παιδικής τους ηλικίας. Η πλοκή των ταινιών που αφορούσε σχέσεις μεταξύ μαθητών, σχέσεις μεταξύ μαθητών και καθηγητών ήταν γεγονότα που αποτελούσαν εμπειρίες αυτών των ανθρώπων. Ήταν σαν να παρακολουθούσαν να διαδραματίζεται η ζωή τους σε μια οθόνη. Δεν εντυπωσιάζονταν με προσωπικότητες καθηγητών οι οποίοι χρησιμοποιούσαν βία, ήταν αυταρχικοί, φανατισμένοι με ιδεολογίες διότι ήταν συμπεριφορές με τις οποίες είχαν έρθει αντιμέτωποι. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να νιώθουν περισσότερο την ανάγκη να εκφράσουν τις απόψεις τους και να διηγηθούν τις εμπειρίες που είχαν βιώσει στο δημοτικό στους φοιτητές παρά να σχολιάσουν με λεπτομέρεια την κάθε σκηνή της ταινίας.

Η γνώμη των μαθητών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας για τη συζήτηση που ακολουθεί την προβολή των ταινιών.

Χ: ε (.) μου φαίνεται ότι δεν έχει θέρμη από τους φοιτητές δεν έχει πολύ ενδιαφέρον (.) επειδή παρακολούθησα κάποιες σεμινάρια κάποιες φορές ας πούμε για αυτά που με ενδιαφέρουν για το επάγγελμά μου ε (.) υπήρχε πάντα ένα σθένος σε αυτό το κομμάτι να ρωτάμε να συμμετέχουμε βλέπω όμως τώρα όχι πάντοτε ειδικά την τελευταία φορά μου έκανε εντύπωση που η συμμετοχή ήταν πάρα πολύ μικρή στο να μιλήσουν στο να φέρουν άποψη κατά την άποψη μου φοβάμαι ότι πρέπει να συμβαίνουν δύο πράγματα ή δεν παρακολουθούν την ταινία που συμβαίνει γιατί παρακολουθώ τους φοιτητές να ασχολούνται περισσότερο με το κινητό ή φοβούνται να εκφραστούν προς τους καθηγητές[...]αυτό συμβαίνει γιατί τι γίνεται πολλές φορές (.) άλλα θέλουμε να πούμε και άλλα καταλαβαίνουν οι άλλοι[...]συνήθως οι άνθρωποι καταλαβαίνουν αυτό θέλουν να καταλάβουν όχι αυτό που εσύ τους λες.

(Συνέντευξη 1)

Κ: ναι οι φοιτητές έχουν κατά βάση τον κύριο λόγο δηλαδή και έχουν πιο πολλά ερωτήματα σε σχέση εμείς με το δεύτερο σχολείο εγώ επειδή είμαι και πρώτη χρονιά που ξεκίνησα είμαι να το πω λίγο κουμπωμένη ως προς ε (.) να τις ερωτήσεις πιστεύω λίγο εκεί δίνεται περισσότερο στους φοιτητές περισσότερο δηλαδή πρέπει να έχουνε τον πρώτο λόγο και μετά δευτερεύων εμείς αν και σε πολλές ταινίες ε λαμβάνουμε πολύ μέρος δηλαδή στη στις ερωτήσεις στις απαντήσεις στη συζήτηση στο διάλογο , εγώ μέχρι στιγμής δεν έχω σηκώσει χέρι, δεν έχω σηκώσει χέρι είμαι λιγάκι πιο επιφυλακτική εντάξει ίσως γιατί είναι η πρώτη χρονιά που παρακολουθώ το σχολείο

(Συνέντευξη 2)

Μ: ε είναι πολύ καλό αυτό να συμμετέχουμε μετά από την ταινία γιατί το κάθε ένα άτομο ε δίνει την δική του γνώμη πως έχει δει την ταινία ε[...]: και εμείς οι μεγάλοι μαθαίνουμε από εσάς τους μικρότερους και οι μικρότεροι από τους μεγαλύτερους μέσα από τη συζήτηση και πιστεύω ότι μαθαίνετε και πως ήταν τα σχολεία.

(Συνέντευξη 3)

Γ: η συζήτηση καλή (.) καλή ε ( ) το μόνο που δεν μας αφήνουμε πολύ να (.) να μετέχουμε και εμείς μέσα στη συζήτηση ένας τουλάχιστον από τους δύο καθηγητές λίγο εκεί έτσι σαν να μας απομάκρυνε βέβαια με την καλή πλευρά του και με την καλή έννοια θέλοντας να δώσει περισσότερο στους μαθητές γιατί αυτή είναι η βασική (.) τα παιδιά είναι η βασική (.) πώς να το πω τώρα[...]προτεραιότητα γιατί αυτά θα διαγωνιστούνε αυτά θα πρέπει να εξεταστούν στο μάθημα οπότε να δώσει ήθελα να δώσει περισσότερο ε περισσότερο στα παιδιά να πάρουνε πρωτοβουλία πιο εύκολα τα παιδιά από το να βρίσκουνε έτοιμες απαντήσεις γιατί σας είπα και πιο πριν ότι εμείς λόγω της ηλικίας μας και ειδικά οι περισσότεροι που παρακολουθάμε σε αυτή την ηλικία έχουμε εμπειρίες πολλές και ίσως ήθελε να δώσει προτεραιότητα να δώσουν οι καθηγητές ειδικά ο ένας από τους δύο ήθελε να δώσει περισσότερο λόγο στα παιδιά.

(Συνέντευξη 4)

Η: δεν έχω τύχει να κάτσω μόνο μια φορά έκατσα στη τύχη , η τύχη βοηθάει τους τολμηρούς μου άρεσε η συζήτηση αλλά εντάξει δεν θέλω @@@ θα ήθελα και σε εμάς να άφηνε να μιλήσουμε και εμείς δύο λεπτά εντάξει δεν υπάρχει πρόβλημα κανένα εμείς το παρακολουθούμε κάνουμε μετά την εργασία μας και όλα καλά.

(Συνέντευξη 5)

Α: αυτό που είπα και πριν κάποιες φορές πλατειάζει πολύ και χάνεται η ουσία.

(Συνέντευξη 6)

Συζήτηση

Το θέμα αναφέρεται στην γνώμη των μαθητών του Σχολείου δεύτερης ευκαιρίας για τη συζήτηση που ακολουθεί μετά την προβολή των ταινιών. Στις συνεντεύξεις υπήρχε διχογνωμία στις απόψεις των εκπαιδευόμενων σχετικά με τη συζήτηση που δημιουργείται μετά την ολοκλήρωση των ταινιών.

Αρχικά, παρατήρησα ότι υπήρχε δυσαρέσκεια από τους εκπαιδευόμενους διότι δεν τους δινόταν συχνά η ευκαιρία κατά την διάρκεια της συζήτησης να εκφράσουν τις απόψεις τους, τις ιδέες τους και κάποιο βίωμα από την ζωή τους που

να ταυτιζόταν με το περιεχόμενο της ταινίας. Αισθάνονταν αδικημένοι και για αυτό το λόγο πολλές φορές δεν υπήρχε ιδιαίτερη συμμετοχή. Οι μαθητές θεωρούσαν ότι τον κύριο λόγο έπρεπε να έχουν οι φοιτητές διότι βαθμολογούνται. Θεωρώ πως κυριαρχούσε αυτή η γνώμη διότι πολλές φορές οι καθηγητές δεν τους απηύθυναν το λόγο ή παρερμήνευαν τις απόψεις τους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι μαθητές να αναλύουν το θέμα της ταινίας στην αίθουσα του σχολείου τους με στόχο την αποφυγή εκνευρισμού. Όμως υπάρχουν και θετικά λόγια από τους εκπαιδευόμενους. Ισχυρίζονται ότι η ανταλλαγή απόψεων με τους φοιτητές έχει θετικά αποτελέσματα και ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Επίσης, ιδιαίτερο προβληματισμό μου δημιούργησαν τα λόγια ενός εκπαιδευόμενου « οι φοιτητές φοβούνται να εκφραστούν προς τους καθηγητές». Σαν φοιτήτρια θεωρώ ότι πολλές φορές η πλειοψηφία των φοιτητών δεν είχε ενεργό ρόλο διότι πρώτον η συζήτηση δεν είχε όριο και δεύτερον παρερμηνεύονταν οι λέξεις και ο καθένας δημιουργούσε ένα συμπέρασμα σύμφωνα με το συμφέρον του. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην δημιουργείται έντονη αλληλεπίδραση ανάμεσα στους φοιτητές, στους καθηγητές και στους μαθητές.

Οι προβληματισμοί που έχουν δημιουργηθεί στους μαθητές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας από το περιεχόμενο των ταινιών σε ζητήματα σχετικά με την εκπαίδευση.

E: οι καθηγητές αυτοί που έδειξε μόνο ένας που ήταν το γερμανικό[...] ναι το κύμα ήτανε αν και πήγαινε για καλό το πήγε με λάθους τρόπους και λάθος τρόπο (.) τη διδασκαλία και εντάξει (.) έφερε οι άλλοι όλοι ήταν εντάξει[...]: τον ψύλλο ναι ο καθηγητής ο δάσκαλος που βοηθούσε δεν θυμάμαι καθόλου θυμάμαι με επηρέασε τόσο πολύ το παιδί που είχε και δεν θυμάμαι τον δάσκαλο (.) αν συμμετείχε (.) δεν το θυμάμαι αυτό αλλά γενικά εντάξει όχι δεν με προβλημάτισε αυτό που είχαμε πει μήπως θέλεις να πεις που λέγαμε για το αν είναι για να διδάξει σε σπίτι.

E: τα παιδιά τα φορτώνουν με άσκοπα βιβλία με άσκοπες γνώσεις γιατί είχαμε δει την ταινία που ήτανε ο πατέρας που τα δίδασκε[...]: ήταν αυτός στην διδασκαλία και (.) τα παιδιά είδες που είναι στα δημοτικά έχουνε γεμάτες τις τσάντες και δεν μπορούν να το κουβαλήσουν και τα προβλήματα τα προκαλούν πρόβλημα στον σκελετό τους.

(Συνέντευξη 1)

A: ναι πάρα πολύ (.) πάρα πολύ και δεν ξέρω αν θα μπορέσουν οι νέοι εσείς τώρα να τα (.) να τα ρυθμίσετε με κάποιο τρόπο γιατί επεμβαίνουν πολύ οι γονείς και εγώ δεν θέλω σαν γονιός το λέω και σαν μαθήτρια τώρα δεν θα πρέπει δε θα έπρεπε θα

έπρεπε να μείνει ο δάσκαλος να κάνει το έργο του γιατί φαντάζομαι για αυτό έχει σπουδάσει και για αυτό έχει αυτό έχει μάθει να κάνει καλά εμείς εδώ πέρα απ' έξω είναι σαν να επεμβαίνουν σε οποιαδήποτε δουλεία κάποιος άλλος κάποιος τρίτος εντάξει αν δεις κάτι παραβατικό από το δάσκαλο ή έχεις ένα παιδί με ιδιαίτερα προβλήματα τότε να προσεγγίσεις το δάσκαλο να μιλήσεις.

(Συνέντευξη 2)

Μ: (.) ναι υπάρχει προβληματισμός όντως υπάρχει γιατί οι ταινίες αυτές δείχνουν και το πραγματικό την πραγματική ζωή[...] : γιατί είναι αληθινές ναι και όντως υπάρχουν αυτοί οι προβληματισμοί να σας δώσω να καταλάβετε όταν εγώ ήμουν στο δημοτικό ε τότε οι δάσκαλοι κοιτούσαν ας πούμε τους πιο αριστούχους ενώ ας πούμε τους μέτριους.

(Συνέντευξη 3)

Κ: ναι ήταν ταινίες που μου δημιουργήθηκαν ε θέματα δηλαδή πως με την παιδεία πως λειτουργεί πως θα μπορούσε να λειτουργήσει πως ήταν πιο παλιά βέβαια .

(Συνέντευξη 4)

Χ:όχι καθόλου.

(Συνέντευξη 5)

Γ: πιστεύω ναι δηλαδή εκεί ο ρόλος του καθενός είναι βάση ταινίας δεν μπορείς να καθορίσεις ότι όλοι οι δάσκαλοι πανεπιστημίου είναι πάντα ίδιοι ή του σχολείου ή του γυμνασίου ή του λυκείου ή καθένας έχει το ρόλο του τώρα αφού μιλάμε @@@ για κάποιο έργο είναι μια μικρή φάση κάποιας ζωής δεν είναι μια ζωή ολόκληρη.

(Συνέντευξη 6)

Συζήτηση

Το θέμα αναφέρεται στους προβληματισμούς που έχει δημιουργήσει το περιεχόμενο των ταινιών στον τομέα της εκπαίδευσης στους μαθητές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας.

Στις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν υπήρχε διχογνωμία σχετικά με τους προβληματισμούς που δημιούργησε το περιεχόμενο των ταινιών στο πλαίσιο της εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση είναι ένας τομέας ο οποίος υφίστανται μέγιστες αλλαγές με το πέρασμα των χρόνων. Δηλαδή με διαφορετικό τρόπο βίωναν τα σχολικά χρόνια οι εκπαιδευόμενοι πριν χρόνια και διαφορετικά την αντιλαμβάνονται στην σύγχρονη εποχή. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργείται ένας προβληματισμός τόσο για το εκπαιδευτικό σύστημα όσο και για τους χαρακτήρες των εκπαιδευτικών που παρακολούθησαν οι μαθητές στις ταινίες. Όμως, υπήρχαν απόψεις οι οποίες δεν εξέφραζαν απολύτως κανέναν προβληματισμό.

Στην πλειοψηφία οι εκπαιδευόμενοι προβληματίστηκαν κυρίως με τους χαρακτήρες των καθηγητών που προβάλλονταν στις ταινίες. Συγκεκριμένα, στην ταινία « Ο Ψύλλος» , στην ταινία « Το Κύμα» και στην ταινία «captain fantastic». Δημιουργήθηκε ένα πόρισμα από μια μαθήτρια με το οποίο θεωρώ ότι μπορούμε να ταυτιστούμε στην σημερινή εποχή. Το πόρισμα είναι το εξής: η γνώση δεν βασίζεται στο μέγεθος και στο βάρος των σχολικών βιβλίων αλλά στον τρόπο που πρέπει να διδάσκεται η γνώση από τους δασκάλους!

Τέλος, υπήρχαν απόψεις από μαθητές οι οποίοι δεν εξέφρασαν κανέναν προβληματισμό σε σχέση με τις ταινίες που παρακολουθήσαμε. Θεωρώ πως αυτό οφείλεται στο ότι οι ίδιοι έχουν βιώσει παρόμοιες καταστάσεις στα σχολικά τους χρόνια με αποτέλεσμα να θεωρούν δεδομένα κάποια περιστατικά στον τομέα της εκπαίδευσης.

Συζήτηση για το bullying

X: το bullying με τα παιδιά που λέτε εσείς σήμερα εμάς το bullying ήταν πολύ χειρότερο τότε[...]αυτό το οποίο έχει συμβάλει στο να γίνει τόσο γνωστό το bullying είναι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης τότε εκείνα τα χρόνια δεν υπήρχαν[...]στην κάτω πλευρά όταν κατέβαινες από εκεί και δεν είχες ας πούμε πράγματα να πας στους συγγενείς ξέρω εγώ και ήσουν μόνος σου σε πλακώναν στο ξύλο οι άλλοι ε μαζευόμασταν ομάδες και πετροβολιόμασταν μετά είχαμε και τραυματισμούς σοβαρούς ας πούμε, αυτό δεν συνέβαινε μόνο στο χωριό μας μετά που μου δόθηκε η ευκαιρία να συζητάω ε με άλλους ανθρώπους που την ηλικίας μου συνέβαινε σε πολλά χωριά αυτό (.) οπότε ειδικά το bullying που λένε τώρα αυτό ήταν ακόμη πιο φανερό και συνέβαινε συνήθως (.) στα παιδιά που ήταν λίγο φτωχά[...]για να λείψουν αυτά τα πράγματα πρέπει να αλλάξει η δομή της οικογένειας η δομή τι εννοώ δεν εννοώ να αλλάξει ο ρόλος του πατέρα απλώς να αλλάξει ο τρόπος που διαπαιδαγωγούν τα παιδιά τους στο σπίτι[...]δεν υπήρχε περίπτωση να αντιληφθεί η μητέρα μου ότι εγώ ( ) δημιούργησα μια τέτοια κατάσταση bullying και να το περάσει

έτσι ( ) θα με μαύριζε στο ξύλο και πάρα πολλοί άλλοι γονείς ενώ αντιθέτως υπήρχανε άλλοι γονείς που λέγανε ας πούμε τι να τα κάνουμε παιδιά είναι μαλώνουνε αλλά δεν είναι έτσι πρέπει να δώσουμε στα παιδιά μας να καταλάβουν ότι ε όλοι οι άνθρωποι είμαστε ίσοι και όλοι έχουμε ανάγκη ο ένας τον άλλο.

(Συνέντευξη 1)

Συζήτηση

Το θέμα αφορά το bullying το οποίο έχει μέγιστη σημασία στην σύγχρονη εποχή. Είναι ένα ζήτημα το οποίο επηρεάζει όλους τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς αλλά και το κοινωνικό σύνολο. Η πλειοψηφία γνωρίζει ότι το bullying εκδηλώνεται στο χώρο του σχολείου ή γενικά στο χώρο της εκπαίδευσης(π.χ. πανεπιστήμια). Στην συγκεκριμένη συνέντευξη ο εκπαιδευόμενος μου διηγήθηκε μια προσωπική εμπειρία την οποία είχε βιώσει στην παιδική του ηλικία και συνειδητοποίησα ότι το bullying εκδηλωνόταν σε όλες τις γενιές και όχι μόνο στην εποχή μας. Κατά την διάρκεια του εμφύλιου πολέμου βίωσαν bullying όπως το χαρακτηρίζουμε εμείς σήμερα. Όπως μου περιγράφει ο εκπαιδευόμενος στην συνέντευξη « ο πετροπόλεμος» που μπορεί να θεωρηθεί ως ένα παιχνίδι στην πραγματικότητα είναι μια μορφή παιδικής κακοποίησης.

Σαν εκπαιδευτικός, ενθουσιάστηκα πολύ με τα λόγια του διότι στην εποχή μας δεν είναι εύκολο να συναντάς αξιόλογους ανθρώπους σε μεγάλες ηλικίες οι οποίοι να προβληματίζονται για τέτοια ζητήματα. Μέγιστη σημασία έχουν τα λόγια του « για να αλλάξουν αυτά τα πράγματα πρέπει να αλλάξει η δομή της οικογένειας, η δομή τι εννοώ, δεν εννοώ να αλλάξει ο ρόλος του πατέρα απλώς να αλλάξει ο τρόπος που διαπαιδαγωγούν τα παιδιά τους στο σπίτι». Για να καταπολεμηθούν τα περιστατικά bullying πρέπει το σχολείο αλλά και η οικογένεια να διδάσκει στα παιδιά την παιδεία, τον ανθρωπισμό, την αλληλεγγύη, την ομαδικότητα και την ισότητα. Όταν υπάρχει ισότητα, σεβασμός και κανένας διαχωρισμός στα κοινωνικά στρώματα τότε θεωρώ πως θα δημιουργηθεί η ελπίδα η οποία θα καταπολεμήσει αυτό το θέμα, το bullying!

Απόψεις των μαθητών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας σχετικά με τη συμμετοχή τους σε ένα μάθημα του πανεπιστημίου.

Γ: πάρα πολύ καλή είναι μια εμπειρία που εγώ προσωπικά την αφηγούμαι και στα παιδιά μου που τους λέω ότι πάω στο πανεπιστήμιο και κάθονται με κοιτάνε άναυδοι λέει τι πας και κάνεις στο πανεπιστήμιο λέω δεν έφτασα ακόμη μέχρι εκεί απλώς πάω και παρακολουθώ κάποιες ταινίες και τέτοια ε (.) καλή καλά ωραία όμορφα.

(Συνέντευξη 1)

A: ε μου άρεσε αν και περίμενα ότι θα είναι πολύ δύσκολο (.) για τα δικά μου δεδομένα μου αλλά μου φαίνεται τελικά ότι δεν ξέρω αν είναι τελικά οι καθηγητές που το κάνουνε έτσι εύκολο το όλο κλίμα ότι δεν έχει κάτι[...]πολύ δύσκολο και μπορούμε και αντεπεξερχόμαστε στις ερωτήσεις και σε όλα αυτά.

(Συνέντευξη 2)

K: είναι (.) είναι, είναι το νούμερο ένα δεν θα μπορούσα ποτέ να σκεφτώ ότι ερχόμενη σε αυτό εδώ το σχολείο θα μπορούσα να έχω δηλαδή να παρακολουθήσω ένα μάθημα του πανεπιστημίου υπό αυτής της μορφής με τίποτα δεν το υπολόγιζα και νομίζω ότι είναι πολύ τιμητικό από την πλευρά την δικιά μας να συμμετέχουμε με φοιτητές και με καθηγητές πανεπιστημίου ήταν το καλύτερο, ότι καλύτερο μπορούσαμε[...]αλλά για εμάς δηλαδή αισθάνομαι δηλαδή ότι (.) υπερέχει το όλη αυτή το πρότζεκτ και η συμμετοχή είναι πολύ καλό για εμένα δηλαδή ήταν ενδιαφέρον πολύ είμαι πολύ ενθουσιασμένη.

(Συνέντευξη 3)

M: (.) ε να σου πω την αλήθεια δεν το περίμενα ότι μέσα από το ΣΔΕ θα μπορέσω να παρακολουθήσω ένα μάθημα στο πανεπιστήμιο ε τελικά είναι πολύ ωραίο ε μαθαίνεις (.) ε παίρνεις γνώσεις (.) [...]και είναι πολύ σημαντικό αυτό (.) σε αυτή την ηλικία δηλαδή να μπορέσεις να , να παίρνεις και γνώσεις μέσα από ένα μάθημα του πανεπιστημίου.

(Συνέντευξη 4)

M: ( ) τι να πω ε είναι πολύ συγκινητικό για εμένα γιατί ( ) θεωρώ ότι είναι μια μεγάλη εμπειρία, είναι μια μεγάλη εμπειρία το να ακούω να μιλάνε οι φοιτητές, οι καθηγητές , να συμμετέχω και εγώ με ότι μπορώ γιατί εντάξει δεν μπορώ και να πετάγομαι και συγκρατούμαι και λίγο.

(Συνέντευξη 5)

Γ: (.) φοβερή εμπειρία (.) ναι δηλαδή μόνο που μένεις σε ένα χώρο και βλέπεις τα παιδιά σου (.) ε είναι μεγάλο πράγμα αυτό θα το καταλάβεις μπορεί να μου το θυμηθείς @@ αλλά άμα μεγαλώσεις θα το καταλάβεις , είναι άλλο πράγμα δηλαδή κάνεις σχολείο με τα παιδιά σου , ναι αλήθεια σου λέω.

(Συνέντευξη 6)

Συζήτηση

Το θέμα αφορά τις απόψεις των εκπαιδευόμενων σχετικά με τη συμμετοχή τους σε ένα μάθημα του πανεπιστημίου.

Αρχικά, ο χώρος του πανεπιστημίου και συγκεκριμένα το αμφιθέατρο στο οποίο διεξαγόταν το μάθημα « Η εκπαίδευση στον Κινηματογράφο» αποτελούσε για τους μαθητές ένα όνειρο ζωής. Υπήρχε μεγάλος ενθουσιασμός και χαρά διότι παρακολούθησαν για πρώτη φορά πως πραγματοποιείται ένα μάθημα στο πανεπιστήμιο, τον τρόπο που γίνεται η διάλεξη από τους καθηγητές, πως γίνεται η συζήτηση με τους φοιτητές και πως δημιουργείται η αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Στις συνεντεύξεις, οι εκπαιδευόμενοι διακατέχονταν από συναισθήματα ευτυχίας, ευχαρίστησης διότι η συμμετοχή τους στο πανεπιστήμιο είναι κάτι πρωτόγνωρο, είναι μια εμπειρία την οποία δεν φαντάζονταν ποτέ ότι θα βιώσουν. Μου έκαναν αρκετή εντύπωση τα λόγια μιας μαθήτριας « είναι μια εμπειρία που εγώ προσωπικά την αφηγούμαι και στα παιδιά μου.» Με αυτά τα λόγια συνειδητοποίησα πόσο σημαντική εμπειρία είναι για τους εκπαιδευόμενους οι οποίοι δεν κατάφεραν να αποφοιτήσουν από το γυμνάσιο λόγω δυσμενών συνθηκών να μορφωθούν, να σπουδάσουν, να συμμετέχουν σε ένα μάθημα, να συναναστρέφονται με φοιτητές, με καθηγητές, να ανταλλάσσουν γνώμες και ιδέες. Είναι μια εμπειρία η οποία τους δίνει το κίνητρο να συνεχίσουν να πραγματοποιούν τα όνειρά τους.

Από την άλλη πλευρά ως φοιτήτρια θα ήθελα να τονίσω ότι η συμμετοχή των μαθητών στο πανεπιστήμιο ήταν για εμάς μια πρωτόγνωρη εμπειρία. Προσωπικά για εμένα που επικοινωνήσα μαζί τους και δέθηκα συναισθηματικά ήταν μια εμπειρία ζωής. Μέσα από τις συνεντεύξεις με τους φοιτητές διαπίστωσα ότι αποκόμισαν στοιχειώδης γνώσεις οι οποίες μπορεί να μην σχετίζονται απόλυτα με το πλαίσιο του μαθήματος, ήταν γνώσεις ζωής και συμβουλές από αξιόλογους ανθρώπους οι οποίες μας αφύπνισαν. Η επικοινωνία μας μαζί τους αποτέλεσε και για εμάς ένα κίνητρο για να υλοποιήσουμε τα όνειρά μας!

Συμβουλές από τους μαθητές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας προς τους φοιτητές οι οποίοι είναι μελλοντικοί δάσκαλοι και νηπιαγωγοί.

Μ: να έχουμε αγάπη για αυτό που κάνουμε , να είναι ευαίσθητοι, τρυφεροί και να σκύβουμε από πάνω από τις αθώες ψυχούλες και αν κάποιο παιδί το βλέπουν ε που δεν τραβάει που είναι προβληματικό που είναι αυτό με αγάπη να το προσεγγίσουμε αυτό με αγάπη γιατί η αγάπη είναι, είναι το άλφα και το ωμέγα ( ) εντάξει δεν χρησιμοποιούν οι δάσκαλοι βία τώρα όπως τότε.

(Συνέντευξη 1)

Χ: Θα ήθελα να πω προς τους φοιτητές να μελετάνε όσο μπορούν περισσότερο[...] να αντλούν γενικές γνώσεις πρώτον, δεύτερον αν έχουν στο μυαλό τους ότι αύριο που θα μπουν σε μια αίθουσα ε (.) να έχουν στο μυαλό τους ότι κάθε άτομο είναι ξεχωριστό (.) και ένα τελευταίο που θα ήθελα να πω προς τους φοιτητές είναι να μελετήσουν καλά τις προσωπικότητες των ανθρώπων γιατί τα παιδιά από την προσχολική ηλικία ακόμη έχουν δημιουργήσει την προσωπικότητά τους ο Ιπποκράτης αναφέρει για τις προσωπικότητες που επηρεάζονται από τα υγρά του σώματός μας και ευτυχώς είναι διαπιστωμένο παγκόσμια και έχει αποδειχθεί από πολλούς επιστήμονες και ψυχολόγους ότι πραγματικά αυτό ισχύει ότι αν ο δάσκαλος ένας εκπαιδευτικός είναι σωστά καταρτισμένος γύρω από αυτό το κομμάτι θα μπορεί ανά πάσα στιγμή να ξεχωρίζει τις προσωπικότητες των παιδιών και να αντιλαμβάνεται γιατί το τάδε παιδί φέρνεται έτσι και γιατί το τάδε φέρνεται έτσι.

(Συνέντευξη 2)

Ε: ε άμα το αγαπούνε να το κάνουνε αν δεν το αγαπούν να μην το κάνουνε γιατί επηρεάζουν πάρα πολύ ένας δάσκαλος πιστεύω επηρεάζει το παιδί την ψυχολογία του και αν δεν το αγαπάς αυτό το επάγγελμα καλά είναι να μην το ακολουθήσεις[...]να επηρεάζεις τόσο πολύ την ψυχολογία του παιδιού (.) καλύτερα είναι να μην το κάνεις να μην έχεις αυτό το βάρος δηλαδή πρέπει να το αγαπάς αυτό για να τα προσέξεις να προσέχεις ε να δίνεις σημασία και στα προβλήματα να μην το αν δεν αγαπάς είναι με λίγα λόγια δεν μπορείς να προφέρεις ότι και να κάνεις πρέπει να το αγαπάς αυτό και πιο πολύ όταν ασχολείσαι με παιδιά με ψυχές δηλαδή εγώ αυτή είναι η γνώμη μου πώς να στο πω να το καταλάβεις να στο δώσω να το καταλάβεις πιο καλά αυτό είναι δηλαδή με λίγα λόγια που μπορώ να πω μπορείς να κάνεις κάτι.

(Συνέντευξη 3)

A: αυτό να είναι κοντά στα παιδιά και δηλαδή όταν δούνε ένα παιδί που είναι χαμηλών τόνων να προσπαθήσουν με άλλους τρόπους όπως είδαμε οι δάσκαλοι στις ταινίες να προσεγγίσουν και να του το βγάλουν ότι είναι αυτό που το κάνει που το κρατάει πίσω ας πούμε , αυτό.

(Συνέντευξη 4)

M: ναι ε να μπορέσουνε να κρατήσουνε το ανθρώπινο πρόσωπο και όχι το επαγγελματικό όταν θα φθάσουν σε αυτό το σημείο είναι πολύ σημαντικό και για αυτούς και για τα παιδιά που θα τα εκπαιδεύσουνε ( ) είναι ότι καλύτερο[...]και να μην το βλέπουν ας πούμε ότι θα πάω να δουλέψω για να πάρω τα , τα 700 τα 800 γιατί τώρα δεν είναι και λεφτά αυτά που δίνουνε και ότι πρέπει να φύγω πρέπει να ε είναι έργο.

(Συνέντευξη 5)

H: αυτό που θα τους έλεγα εγώ ότι αυτό που είναι να το κάνουν να το κάνουν με αγάπη.

(Συνέντευξη 6)

Συζήτηση

Το θέμα αναφέρεται στις συμβουλές που έδωσαν οι εκπαιδευόμενοι του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας στους φοιτητές οι οποίοι πρόκειται να γίνουν μελλοντικοί δάσκαλοι και νηπιαγωγοί.

Οι εκπαιδευόμενοι του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας λόγω της εμπειρίας τους στην αγορά εργασίας αλλά και ως γονείς θεωρώ ότι εξέφρασαν ορθές απόψεις και συμβουλές προς τους φοιτητές οι οποίοι προορίζονται για δάσκαλοι και νηπιαγωγοί. Εξαιτίας της ευαισθησίας που έχει το επάγγελμα του δασκάλου και του νηπιαγωγού διότι αφορά άμεσα παιδιά μικρής ηλικίας οι απόψεις των μαθητών στόχευαν κυρίως στο αίσθημα της ανθρωπιάς και όχι στο επαγγελματικό πρόσωπο. Στην πλειοψηφία οι απαντήσεις δηλαδή οι συμβουλές που έδωσαν για τους φοιτητές είχαν ως στόχο να τους επηρεάσουν ψυχικά και συναισθηματικά.

Οι εκπαιδευόμενοι επειδή γνωρίζουν τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας δηλαδή ότι ο δάσκαλος είναι αυθεντία, ο μαθητής είναι παθητικός δέκτης και όχι

ενεργητικός, εφαρμόζεται βία την οποία είχαν βιώσει και οι ίδιοι στην παιδική τους ηλικία, θέλουν με αυτό τον τρόπο να τονίσουν ότι το επάγγελμα του δασκάλου είναι έργο! Είναι έργο διότι διαπλάθονται νέοι χαρακτήρες και προσωπικότητες οι οποίες πρέπει να είναι σωστά καταρτισμένες.

Σαν ερευνήτρια αλλά και ως φοιτήτρια πιστεύω οι απόψεις/ γνώμες των μαθητών οι οποίες εκφράζονταν όχι μόνο σε εμένα προσωπικά μέσω των συνεντεύξεων αλλά και στο αμφιθέατρο του πανεπιστημίου μας άγγιξαν σε μεγάλο βαθμό. Είναι σημαντικό να επικοινωνείς με ανθρώπους οι οποίοι κυνηγούν τα όνειρά τους, έχουν βιώσει εμπειρίες λόγω της ηλικίας τους και έχουν την διάθεση να ακούσουν και να συμβουλέψουν εμάς που προετοιμαζόμαστε να ενταχθούμε στο εκπαιδευτικό σύστημα. Το παν για έναν νέο εκπαιδευτικό είναι να είναι σωστά καταρτισμένος αλλά προπάντων να είναι ΑΝΘΡΩΠΟΣ! Είναι μια λέξη την οποία πρέπει να θυμόμαστε όλοι ανεξαρτήτως επαγγέλματος.

Ιδέες/ αλλαγές από τους μαθητές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας προς τους καθηγητές του μαθήματος που στοχεύουν στην βελτίωση του μαθήματος.

Μ: εγώ δεν μπορώ να ξέρω αλλά από αυτά που βλέπω ε καταρχήν οι καθηγητές είναι χαμογελαστοί , φιλικοί και απευθύνουν ερωτήσεις σε όλους τώρα όσον αφορά τον τρόπο μαθήματος δεν μπορώ να τον γνωρίζω εγώ γιατί είναι πρώτη μου εμπειρία πρώτη φορά που τα βλέπω αυτά τα πράγματα και δεν έχω γνώμη αλλά είμαι τόσο ευχαριστημένη από αυτά που ακούω κάθε φορά που έρχομαι και στεναχωριέμαι που θα τελειώσει τώρα τον Ιανουάριο.

(Συνέντευξη 1)

Χ: ε επειδή το μάθημα είναι καθαρά οπτικό , οπτικοακουστικό θα έλεγα[..]ε δεν έχω δεν μπορώ να έχω άποψη, αν θα μπορούσα να παρακολουθήσω και ένα μάθημα παράδοσης ε ή και δυο μαθήματα παραδόσεως δηλαδή ίσως να μπορούσα να έχω μια άποψη τώρα στην προκειμένη περίπτωση δεν μπορώ να έχω άποψη και αν θα έχω φαντάζομαι, φοβάμαι ίσως να είναι λανθασμένη.

(Συνέντευξη 2)

Ε: αυτό δεν μπορώ εγώ να το πω δεν ξέρω (()) (γέλια)[...] μια χαρά εγώ βλέπω εντάξει όλα καλά προσπαθούν να σας εμπνεύσουν και να σας πουν δεν μπορώ να έχω λόγο σε πράγματα που δεν ξέρω (()) (γέλια) είμαι πολύ χαμηλά για να συμβουλέψω τους καθηγητές του πανεπιστημίου.

(Συνέντευξη 3)

Α: ε περισσότερα μαθήματα όπως είδαμε που έχουν βάση το παιχνίδι μέσα από το παιχνίδι μαθαίνεις πολύ περισσότερα πράγματα από το τυποποιημένο μάθημα στην ουσία ότι πρέπει να βγάλουμε την ύλη γιατί πρέπει να τελειώσει , όχι να βγω έξω να παίξουν τα παιδιά σε (.) πάρκα στη φύση μαθήματα, να γίνονται μαθήματα όμως εκεί δεν λέω.

(Συνέντευξη 4)

Γ: (.) δύσκολη ερώτηση ρώτησες τώρα (()) (γέλια)[...] δεν είμαι σε θέση για να κρίνω εγώ.

(Συνέντευξη 5)

Γ: όχι πιστεύω ότι κάνουνε πάρα πολύ καλά τη δουλειά τους και εντάξει δεν θα ήξερα δεν θέλω να αναφερθώ σε έναν από τους δύο αλλά και οι δύο πιστεύω με τον τρόπο τους άσχετο από ότι μας έχουνε δείξει λιγάκι ο ένας είναι πιο αυστηρός ο άλλος είναι πιο ήπιος αλλά και οι δύο πιστεύω ότι με τον τρόπο τους κάνουνε καλά τη δουλειά τους και φαίνεται ότι κάνουνε καλά τη δουλειά τους.

(Συνέντευξη 6)

Συζήτηση

Το θέμα αναφέρεται στις αλλαγές/ιδέες που προτείνουν οι μαθητές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας στους καθηγητές του μαθήματος οι οποίες στοχεύουν στην βελτίωση του μαθήματος.

Αρχικά, το συγκεκριμένο θέμα δυσκόλεψε περισσότερο τους μαθητές του ΣΔΕ και για αυτό το λόγο οι απαντήσεις στην πλειοψηφία ήταν μονολεκτικές. Σαν ερευνήτρια συνειδητοποίησα ότι για τους μαθητές ήταν ένα ιδιαίτερο θέμα πάνω στο οποίο θεωρούσαν ότι η γνώμη τους δεν είναι ορθή λόγω της μόρφωσής τους. Δεν θεωρούσαν τον εαυτό τους ικανό και έμπιστο έτσι ώστε να εκφράσουν ιδέες και αλλαγές προς τους καθηγητές με σκοπό να βελτιωθεί το μάθημα την επόμενη χρονιά. Εξαιρεση αποτέλεσε μια μαθήτρια η οποία πρότεινε μια ιδέα προς τους καθηγητές. Θα χαρακτήριζα την γνώμη της πρωτότυπη και εναλλακτική. Ο τρόπος διδασκαλίας κάποιων μαθητών πρέπει να αλλάξει, να διεξάγεται με διαφορετικό τρόπο και σε διαφορετικούς χώρους αν το επιτρέπει το περιεχόμενό του. Έτσι θα υπάρχει και μεγαλύτερη συμμετοχή από τους φοιτητές.

Από την άλλη πλευρά οι μαθητές μίλησαν με πολύ ωραία λόγια για τους καθηγητές του τμήματος. Σε όλη την διάρκεια του εξαμήνου συνειδητοποίησαν το έργο που πρόσφεραν σαν εκπαιδευτικοί στους φοιτητές, την επιρροή που μας ασκούσαν έτσι ώστε να σκεφτόμαστε τα πράγματα με διαφορετικούς και εναλλακτικούς τρόπους. Επίσης, στην πλειοψηφία οι εκπαιδευόμενοι έμειναν ευχαριστημένοι από τον τρόπο διεξαγωγής του μαθήματος διότι είχαν την δυνατότητα να εκφράσουν την γνώμη τους πάνω την πλοκή της ταινίας αλλά και στην συζήτηση που ακολουθούσε μετά.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω την προσωπική μου γνώμη για το συγκεκριμένο θέμα Σαν φοιτήτρια και ερευνήτρια θα ήθελα να τονίσω ότι η γνώμη, οι ιδέες και οι αλλαγές που μπορεί να προτείνει κάποιος στους καθηγητές του μαθήματος δεν σχετίζονται μόνο από το μορφωτικό επίπεδο αλλά από την ανθρωπιά και την βούληση που έχει ο καθένας από εμάς. Το δυσάρεστο ήταν ότι οι εκπαιδευόμενοι στηρίζονταν μόνο στο μορφωτικό τους επίπεδο!

Η επιρροή του μαθήματος « Η εκπαίδευση στον κινηματογράφο» στους μαθητές του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας σχετικά με τον κινηματογράφο.

Χ: ε κατά την άποψή μου δεν επηρεάζει τον κινηματογράφο γιατί ο κινηματογράφος ε έχει περισσότερο για εμένα ε διασκεδαστική ας πούμε τοποθέτηση[...]ψυχαγωγία ναι παρά διδακτικό περιεχόμενο είναι λίγες οι ταινίες αυτές τώρα ,παλιά υπήρχαν πάρα πολλές ταινίες οι οποίες περνούσαν μηνύματα και (.) και ξένες ταινίες που λες αλλά και ελληνικές ταινίες οι οποίες περνούσαν πάρα πολλά μηνύματα κλασικός ελληνικός κινηματογράφος συνήθως προσπαθούσε να περάσει μηνύματα σε αυτό το κομμάτι ε οπότε οι ταινίες αυτές οι οποίες είναι καθαρά αυτές που προβάλλονται

δηλαδή αυτές έχουν πολλά μηνύματα που πρέπει να περάσουν είναι πιο διδακτικές θα έλεγα[...]: ε όμως πάλι κάποιον που δεν τον ενδιαφέρει το περιεχόμενο ίσως να μην παρατηρήσει τα μηνύματα τα οποία περνάν τα μηνύματα που θέλει να περάσει μάλλον η ταινία.

(Συνέντευξη 1)

Ε: ο κινηματογράφος ναι μου αρέσει όχι δεν με επηρέασε ούτε αρνητικά ούτε θετικά πιο πολύ(.).

(Συνέντευξη 2)

Γ: ναι πάρα πολύ πάρα πολύ.

(Συνέντευξη 3)

Α: όχι καθόλου, καθόλου απλά μου έκαναν εντύπωση οι ταινίες που ποτέ κοιτάμε άλλου είδους ταινίες και δεν έχουμε ψαχτεί να δούμε[...]διαφορετικά πράγματα και με ουσία ας πούμε που παίρνεις κάποια μηνύματα τέλος πάντων.

(Συνέντευξη 4)

Μ: (.) ναι ε ναι ε μου άρεσε ο κινηματογράφος η αλήθεια είναι αυτή και τώρα με όλες αυτές τις ταινίες που έχω δει ( ).

(Συνέντευξη 5)

Η: όχι[...]μου αρέσουν οι ταινίες, μου αρέσουν οι ταινίες αλλά εγώ είμαι έβλεπα θρίλερ δηλαδή δεν φανταζόμουν ότι θα δω τέτοιες ταινίες, αυτές οι ταινίες είναι φανταστικές και στην αρχή λίγο ψιλό μετάνιωσα ε καμιά φορά βαριέμαι να πάω αλλά αξίζει τον κόπο (.) αξίζει τον κόπο είναι η μία καλύτερη από την άλλη οι ταινίες είναι φανταστικές, ο χώρος είναι ωραίος ( ).

(Συνέντευξη 6)

Συζήτηση

Το θέμα αναφέρεται στην επιρροή που ασκεί το μάθημα « Η εκπαίδευση στον Κινηματογράφο» στους εκπαιδευόμενους του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας σχετικά με τον κινηματογράφο.

Στις συνεντεύξεις υπήρχε διχογνωμία ανάμεσα στις απόψεις των μαθητών σχετικά με την επιρροή που δέχονται από το μάθημα για τον κινηματογράφο. Από την μια πλευρά οι εκπαιδευόμενοι δεν επηρεάστηκαν καθόλου από το μάθημα διότι παρακολουθούν χρόνια κινηματογράφο με αποτέλεσμα να μην δημιουργείται μια ιδιαίτερη εντύπωση και ένας ιδιαίτερος ενθουσιασμός.

Αντίθετα, υπήρχαν εκπαιδευόμενοι οι οποίοι επηρεάστηκαν από το περιεχόμενο του μαθήματος έχοντας ως αποτέλεσμα να αλλάξουν την γνώμη τους για τον κινηματογράφο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι δεν είχαν ξανά παρακολουθήσει ταινίες με εκπαιδευτικό περιεχόμενο. Η πλοκή των ταινιών, οι χαρακτήρες των μαθητών, των καθηγητών που παρακολούθησαν τους δημιούργησαν πρωτόγνωρα συναισθήματα.

Στην πλειοψηφία, οι ταινίες που έχουν μεγαλύτερη απήχηση στο κοινό είναι οι κωμωδίες, οι ταινίες τρόμου, οι ταινίες με περιπέτειες και όχι εκείνες που σχετίζονται με την εκπαίδευση. Όμως, από την προσωπική μου εμπειρία στο μάθημα του πανεπιστημίου αλλά και από τις συνεντεύξεις που πραγματοποίησα με τους εκπαιδευόμενους του ΣΔΕ συνειδητοποίησα ότι μέσα από τις ταινίες που αφορούν την σχολική ζωή ξανά βιώνεις την παιδική σου ηλικία αλλά το σημαντικότερο αρχίζεις να αντιλαμβάνεσαι κάποια θέματα που παλαιότερα δεν είχαν ιδιαίτερη σημασία λόγω ηλικίας, όπως για παράδειγμα την διαμόρφωση του χαρακτήρα και την εξέλιξη ως άτομο.

Προσωπικά βιώματα των μαθητών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας που σχετίζονται με την παιδική τους ηλικία.

Μ: ήθελα πάρα πολύ να σπουδάσω αλλά οι συγκυρίες τότε της ζωής αρρώστησαν οι γονείς μου μέσα σε ένα χρόνο πολύ σοβαρά και οι δύο και δεν μπόρεσα να δώσω εξετάσεις να συνεχίσω βέβαια και η μητέρα μου ήτανε κάθετη στο ότι τα κορίτσια πρέπει να κάθονται στο σπίτι να κεντάνε, να μαθαίνουνε τις δουλειές και να παντρεύονται να κάνουν οικογένεια εντάξει ήταν και εγώ μεγάλωσα στο χωριό ήταν άλλα τα ήθη τα έθιμα και άλλη νοοτροπία[...]κάθε γονιός τέλος πάντων έπρεπε να φύγω από το σπίτι να πάω στο Βόλο αλλά το είχα παράπονο μέχρι που παντρεύτηκα έλεγα μαμά άσε με να πάω στο γυμνάσιο μαμά άσε με να πάω στο γυμνάσιο αλλά εντάξει έκανα όμως άλλα πράγματα για εμένα.

(Συνέντευξη 1)

Γ: το (.) αυτό που μου άρεσε ήταν αυτό που έζησα με τον Ψύλλο[...], ο Ψύλλος μπορεί να ήταν ένα έργο σε ένα χωριό που έζησα και εγώ μεγάλωσα με αυτές τις αρχές με ή το άλλο ε το κύμα ήταν σε ένα σε μεγάλη πόλη ήταν με φοιτητές το ένα το άλλο η ελεύθερη ζωή του αλλουνού ήταν αλλιώςτικη η φτώχεια του αλλουνού την πέρασα και εγώ γιατί μέχρι να βγάλουμε το γυμνάσιο, γυμνάσιο λέω να βγάλουμε το δημοτικό (( )) (γέλια) είχαμε πάνινα παπούτσια τα οποία μακάρι να μην τα ζήσετε ποτέ και εσείς είναι το βίωμα του κάθε ανθρώπου στη ζωή του για να τον κολλήσει ένα έργο δηλαδή να του μείνει να πει ότι ναι ρε αυτό το έζησα , εκείνο το άκουσα άλλο το να τα ακούς άλλου να το ζεις άλλο να κάπως έτσι πιστεύω ότι τι σου μένει από κάθε ένα έργο.

(Συνέντευξη 2)

Μ: οι ταινίες είναι αληθινές ναι και όντως υπάρχουν αυτοί οι προβληματισμοί, να σας δώσω να καταλάβετε όταν εγώ ήμουν στο δημοτικό ε τότε οι δάσκαλοι κοιτούσαν ας πούμε τους πιο αριστούχους ενώ ας πούμε τους μέτριους[..]τους παραμελούσανε και μιλάμε τότε ήμασταν μέσα σε μια τάξη και 30 και 40 παιδιά καθόμασταν σε ένα θρανίο τρεις μαζί ε οπότε ο δάσκαλος δεν έδινε πολύ σημασία στους πιο κατώτερους μαθητές κοιτούσε να κάνει το μάθημα δηλαδή με τους αριστούχους και η βίτσα που λέμε σε κοινή[..]ξέρετε το χάρακα όποιος δεν καθότανε καλά δεν είχε τις έτρωγε.

Μ: ε εγώ έχω να σου δώσω ένα παράδειγμα, ο πατέρας μου ε πέθανε στα 74 του πριν τρία χρόνια περίπου ε όταν πήγαινε δημοτικό είχε χάσει τον πατέρα του τον είχανε σκοτώσει τον πατέρα του τότε με τον πόλεμο και μετά οπότε ήτανε στο δημοτικό ήταν

πολύ καλός μαθητής και είχε αδυναμία τον μπαμπά του φυσικά ξέρεις όταν φεύγει ένας άνθρωπος από την ζωή που είναι δεμένοι το παιδί ας πούμε με το γονιό ε αλλάζει συμπεριφορά και όλα αυτά ε και όμως ήταν εκεί ο δάσκαλος που τον είχε πάρει από κάτω από τις φτερούγες του για να τον δώσει να καταλάβει ότι η ζωή δε σταμάτησε επειδή ας πούμε έφυγε ο μπαμπάς και ότι πρέπει να προχωρήσει στη ζωή του[...]: και πως του κατάφερε να βγάλει το δημοτικό ειδάλλως θα το είχε αφήσει έτσι (.) μόνο και μόνο δηλαδή η ψυχολογία του επειδή έχασε τον πατέρα του αλλά ευτυχώς ήταν ο δάσκαλος και τον έλεγε ότι μπορούσε να προχωρήσει και άλλο δηλαδή να σπουδάσει μέχρι να σπουδάσει μπορούσε[...].για αυτό σας λέω ότι υπάρχουνε υπήρχαν και τότε δάσκαλοι που ήτανε (.)σωστοί και βλέπαν ε τα παιδιά.

(Συνέντευξη 3)

A: με άγγιξε πολύ η πρώτη ταινία ο Ψύλλος πάρα πολύ ε μου θύμισε γεγονότα της μητέρας των δικών μας γονιών και η προτελευταία που ήταν με τα παιδάκια αυτό με τα παπούτσια δεν θυμάμαι τον τίτλο[...]: τα παιδιά του παραδείσου πάρα πολύ μου θύμισε την δική μου ιστορία κατά κάποιο τρόπο πολύ ε (.) πολλά κοινά σημεία (.) πολύ κλάμα , πολλά συναισθήματα αλλά είναι αυτό αν βάλεις κάτι στόχο[...].αν το θες πραγματικά έτσι και υπερβαίνεις πολύ περισσότερο τις περισσότερες φορές περισσότερο από τους στόχους σου όπως και το παιδάκι που είδαμε ενώ ήτανε ήθελε να βγει τρίτος βγήκε πρώτος από την αγωνία του να μη χάσει έστω και να είναι στην τριάδα ( ) αυτό.

(Συνέντευξη 4)

E: ο δάσκαλος πώς να στο πω ε (.) αυτός την αγαπούσε έκανε ήτανε εκείνα τα χρόνια ε ήτανε (.) δάσκαλος μας δίδασκε και όταν δίδασκε κρεμόμασταν από τα χείλη του δηλαδή τόσο πολύ μας τα έλεγε ας πούμε ή ιστορία ή βιολογία που είχαμε εκεί και ξέρω εγώ ε ήτανε χαρισματικός δηλαδή ε δημιουργούσε έκανε θέατρο μας έβαζε και παίζαμε θέατρο[...].μας επηρέασε σε πολλά πράγματα με είχε ένα πράγμα το έλεγε με τον τρόπο του πώς να στο πω ας πούμε τότε ήτανε δικτατορία ήτανε να γιορτάσουμε 21 Απριλίου και δεν μπορούσε να πει πώς να το πει (()) (γέλια) ναι αλλά εντάξει δεν είναι ε γιορτή όπως είναι 28 Οκτωβρίου και 25 Μαρτίου φαντάσου ' τώρα να το πει εκείνο τον καιρό ε αλλά εντάξει τι να κάνουμε είναι μια γιορτή που πρέπει να τη γιορτάσουμε αυτό με έναν τρόπο πέρασε σε εμάς και λέγαμε α χωρίς να ξέρουμε τώρα τι είναι δικτατορία ότι ήτανε με ένα τρόπο ομαλό μας πέρασε το μήνυμα κατάλαβες , χωρίς να κάνει κάτι[...].δεν ξέρουμε τώρα αν θα το γιορτάζουμε αυτό και τα επόμενα χρόνια το θυμάμαι σαν τώρα που το είπε ε πιο μεγάλες γιορτές

είναι 21 ε (.) 25 Μαρτίου 28 Οκτωβρίου μας έλεγε που γιορτάζουμε(.) την απελευθέρωση από τους Τούρκους και το ΟΧΙ λοιπόν μετά από χρόνια δεν ξέρουμε αν θα γιορτάζουμε[...]: με έναν όμορφο τρόπο οπότε πέρασε σε εμάς το θυμάμαι σαν τώρα κατάλαβες για αυτό θέλω να σου πω επηρεάζει ο δάσκαλος πάρα πολύ και πρέπει να το αγαπάς αυτό για να το κάνεις.

(Συνέντευξη 5)

Γ:μου αρέσουν τα παιδιά που παίρνουνε λόγο που μερικά που μιλάνε πάρα πολύ τα χαίρομαι γιατί είναι πράγματα που στερήθηκα εγώ που δεν πήγα σχολείο που ήθελα να πάω γιατί μου άρεσαν τα γράμματα δεν με αφήσαν οι γονεί μου οι γονείς μου και όταν βλέπω παιδιά που συμμετέχουν που είναι μέσα στο μάθημα που ε τα βλέπω σαν να αγαπάνε αυτό που κάνουνε αγαπάν τη μάθηση αγαπάν και θέλουν να συμμετέχουνε και μου αρέσει πάρα πολύ ειδικά παιδιά που συμμετέχουν πολύ τα χαίρομαι ειλικρινά τα χαίρομαι.

(Συνέντευξη 6)

Συζήτηση

Το θέμα αναφέρεται στα προσωπικά βιώματα των μαθητών του ΣΔΕ τα οποία σχετίζονται με την παιδική τους ηλικία. Είναι ένα θέμα το οποίο προέκυψε μέσα από τις συνεντεύξεις που πραγματοποίησα με τους εκπαιδευόμενους. Θεώρησα σημαντικό να καταγράψω στην απομαγνητοφώνηση αυτά τα αποσπάσματα διότι είναι άμεσα συνδεδεμένα με τον ψυχισμό των μαθητών. Επίσης, ένας άλλος λόγος καταγραφής των αποσπασμάτων είναι γιατί θέλω να τονίσω ότι τίποτα δεν είναι δεδομένο στη ζωή. Στην σύγχρονη εποχή θεωρούμε δεδομένη την αποφοίτηση από το γυμνάσιο και το λύκειο. Για τους εκπαιδευόμενους του ΣΔΕ η αποφοίτηση από το σχολείο δεν ήταν δεδομένη λόγω διαφόρων συγκυριών.

Στα αποσπάσματα που έχω παραθέσει οι μαθητές εκφράζουν τις εμπειρίες τους από την παιδική ηλικία που βίωσαν. Ο κάθε ένας αφηγείται την δική του ιστορία, όπως για παράδειγμα τους λόγους για τους οποίους δεν κατάφερε να αποφοιτήσει από το δημοτικό, την φτώχεια που βίωνε η οικογένειά του αλλά και όμορφες σχέσεις που ανέπτυξαν με τους δασκάλους τους. Κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων αισθάνθηκα ότι οι μαθητές ξανά βίωσαν τα γεγονότα που αφηγούνταν και για αυτό το λόγο δημιουργήθηκε έντονη συγκίνηση. Το θετικό ήταν ότι οι εκπαιδευόμενοι

μοιραζόντουσαν τις εμπειρίες και τα βιώματά τους με όλους τους φοιτητές κατά την διάρκεια της διεξαγωγής του μαθήματος στο αμφιθέατρο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να προβληματιστούν θετικά και οι φοιτητές.

Τέλος, σαν ερευνήτρια θα ήθελα να εκφράσω την προσωπική μου άποψη για αυτό το θέμα. Αυτές οι συνεντεύξεις είναι μια εμπειρία ζωής για εμένα, είναι ένα κίνητρο για να συνεχίσω να πραγματοποιώ τα όνειρά μου όπως και οι εκπαιδευόμενοι του ΣΔΕ.

Κεφάλαιο 5^ο: Οι απόψεις των φοιτητών και των μαθητών του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας για τις ταινίες που προβλήθηκαν.

5.1 Ο Ψύλλος, του Δημήτρη Σπύρου (1990)

Ο Ψύλλος είναι η πρώτη ταινία που προβλήθηκε στο μάθημα « Η εκπαίδευση στον κινηματογράφο». Μετά την προβολή της ταινίας, η πρώτη ερώτηση που έκαναν στο κοινό οι καθηγητές ήταν η εξής: Έκφραση πρώτης λέξης/φράσης που σας φέρνει στο μυαλό η ταινία. Η ανταπόκριση του κοινού ήταν μεγάλη και δημιουργήθηκε έντονος ενθουσιασμός. Οι λέξεις/φράσεις που εξέφρασαν οι φοιτητές αλλά και οι μαθητές του ΣΔΕ ήταν οι εξής: να μην σταματάς να διεκδικείς τους στόχους σου, όνειρα, θετική σκέψη, αποφασιστικότητα, ρόδα είναι και γυρίζει, θάρρος, η προσπάθεια δικαιώνεται, να μην κόβουμε τα όνειρα των παιδιών, πέφτεις αλλά επιβάλλεται να σηκωθείς. Όλες αυτές οι λέξεις χαρακτήριζαν τον πρωταγωνιστή της ταινίας, τον μικρό Ηλία.

Στη συνέχεια, οι μαθητές του ΣΔΕ και οι φοιτητές σύγκριναν το παλαιό σχολείο όπου διαδραματιζόταν η ταινία με το σύγχρονο σχολείο και διαπίστωσαν ότι ο χρόνος έχει επιφέρει έντονες αλλαγές. Στην σημερινή εποχή, τα παιδιά επιβραβεύονται στο σχολείο από τους δασκάλους σε αντίθεση με παλαιότερα όπου ο δάσκαλος αμφισβητούσε τις ικανότητές τους και δεν υπολόγιζε τις δυνατότητές τους.

Επίσης, υπήρχε έντονη διάκριση ανάμεσα στα δύο φύλα. Τα κορίτσια δεν είχαν δικαίωμα στη μόρφωση διότι έπρεπε να φροντίζουν την οικογένειά τους. Βέβαια, οι απόψεις δίστανται. Υπήρχαν απόψεις οι οποίες χαρακτήριζαν την σύγχρονη διδασκαλία δασκαλοκεντρική και όχι μαθητοκεντρική. Στη συνέχεια, εκφράστηκαν απόψεις για το ρόλο του δασκάλου στην ταινία. Η πλειοψηφία τον χαρακτήρισε αυθεντία και υποχείριο της κοινωνίας. Ο δάσκαλος ταυτιζόταν με τις αρχές του χωριού δηλαδή τον περιφερειάρχη, την εκκλησία, την αστυνομία. Υπηρετούσε δηλαδή τις νόρμες της εποχής. Μια κομβική ερώτηση που έγινε κατά την διάρκεια του μαθήματος ήταν η εξής: «Αν είχαμε μαθητή στην τάξη μας που δεν είχε άλλο χαβά από το να έκανε graffiti στους τοίχους, πως πρέπει να το διαχειριστούμε ως εκπαιδευτικοί;» Η ανταπόκριση του κοινού ήταν μεγάλη καθώς είναι ένα ζήτημα το οποίο πρέπει να ξεκαθαριστεί στο χώρο της εκπαίδευσης.

Στην πλειοψηφία, οι φοιτητές εξέφρασαν σεβασμό για αυτά τα παιδιά και τόνισαν ότι σαν εκπαιδευτικοί θα βοηθούσαν αντίστοιχα παιδιά να εξελίξουν το ταλέντο τους στην ζωγραφική. Το διαφορετικό πρέπει να το διαχειριστούμε και να το αποδεχθούμε. Το εκπαιδευτικό σύστημα οφείλει να αλλάξει και να προωθεί τομείς όπως για παράδειγμα, η μουσική, η ζωγραφική, η θεατρική αγωγή έτσι ώστε τα παιδιά να καλλιεργήσουν και άλλες δεξιότητες. Στην ταινία, παρακολουθούμε το αντίθετο, παρόλο που ο δάσκαλος διακρίνει το ταλέντο του Ηλία στην γραφή, τον αποθαρρύνει με σκοπό να σταματήσει να κάνει αυτό που του αρέσει.

Συμπερασματικά, ο πρωταγωνιστής της ταινίας, ο μικρός Ηλίας συμβολίζει για εμάς το όνειρο, την φυγή από τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις της κοινωνίας, την ανεξαρτητοποίηση, την ελευθερία στον προφορικό και στον γραπτό λόγο.

5.2 Ο δάσκαλος που άφηνε τα παιδιά να ονειρεύονται, του Ντανιέλ Λοσέ (2006)

Ο δάσκαλος που άφηνε τα παιδιά να ονειρεύονται είναι η δεύτερη ταινία η οποία προβλήθηκε στο μάθημα « Η εκπαίδευση στον Κινηματογράφο». Οι πρώτες λέξεις που εκφράστηκαν μετά την ολοκλήρωση της ταινίας αφορούσαν τον πρωταγωνιστή της ταινίας, τον άνθρωπο που διαδραμάτιζε τον ρόλο του δασκάλου. Οι φοιτητές και οι μαθητές του ΣΔΕ τον χαρακτήρισαν ιδεολόγο, δημοκρατικό, μαχητή, εκπαιδευτικό επαναστάτη, καινοτόμο, πρωτοπόρο. Αυτοί οι χαρακτηρισμοί οφείλονται στο γεγονός ότι ο δάσκαλος λειτουργούσε δημοκρατικά μέσα στην τάξη, υπολόγιζε την γνώμη των παιδιών, δεχόταν τις συμβουλές τους, δεν τους θεωρούσε κατώτερους. Δεν ήταν αυθεντία κάτι που δεν ήταν συνηθισμένο στην εποχή που διαδραματιζόταν η ταινία. Ιδιαίτερη εντύπωση προκάλεσαν τα λόγια μιας φοιτήτριας « ο δάσκαλος και ο μαθητής έχουν κοινά χαρακτηριστικά, κάνουν και οι δύο λάθη».

Επίσης, οι μαθητές του ΣΔΕ επηρεασμένοι από τα βιώματά τους τόνισαν ότι ο δάσκαλος στην σημερινή εποχή πρέπει να είναι ενεργός πολίτης, να έχει πολιτική άποψη, ιδεολογία καθώς και παιδαγωγικές αξίες. Συμβούλεψαν εμάς τους φοιτητές να βλέπουμε την δουλειά μας όχι ως επάγγελμα αλλά ως λειτούργημα.

Στη συνέχεια, οι φοιτητές εξέφρασαν τον ενθουσιασμό τους σχετικά με τις μεθόδους που χρησιμοποιούσε ο δάσκαλος στην ταινία. Ο δάσκαλος εφάρμοζε την μέθοδο project, τις ομαδικές εργασίες, η διδασκαλία του χαρακτηρίστηκε μαθητοκεντρική κάτι που δεν εφαρμοζόταν εκείνη την εποχή στην εκπαίδευση. Τέλος, είναι σημαντικό να αναφέρω ένα περιστατικό το οποίο συνέβη στα Ελληνικά σχολεία σχετικά με τα προσφυγόπουλα. Οι γονείς των μαθητών από την Ελλάδα δυσανασχέτησαν με την συμμετοχή των προσφυγόπουλων στα Ελληνικά σχολεία και με διάφορες ενέργειες που έγιναν απαγόρευσαν την συμμετοχή τους. Οι εκπαιδευτικοί αλλά και εμείς που είμαστε μελλοντικοί δάσκαλοι και νηπιαγωγοί αρμόζει να λάβουμε θέση σε τέτοια ζητήματα, να αντιδρούμε προς την κοινωνία και να τονίζουμε το σωστό και το δίκαιο!

5.3 Το Κύμα, του Ντένις Γκάνσελ (2008)

Το Κύμα είναι η τρίτη ταινία που προβλήθηκε στο μάθημα « η εκπαίδευση στον κινηματογράφο». Οι πρώτες λέξεις που εκφράστηκαν μετά την ολοκλήρωση της ταινίας ήταν σοκ, ανατροπές, φανατισμός, απογοήτευση, ρεαλισμός. Συνειδητοποιούμε ότι ήταν μια ταινία με διαφορετικό περιεχόμενο, μια ταινία η οποία προκάλεσε έντονα συναισθήματα και δέος. Το κοινό χαρακτήρισε τον καθηγητή ως αναρχικό με ιδεολογία, φασίστα, νεοναζιστή, ηγέτη, άτομο με χαμηλό 'εγώ' και αυτοπεποίθηση, άνθρωπο χωρίς μέτρο. Μια φοιτήτρια χαρακτήρισε την διδασκαλία του ως αντιπαιδαγωγική διότι προκάλεσε την διαμόρφωση δύο ομάδων μέσα στο σχολείο, την ομάδα το κύμα και την ομάδα που ήταν αντίθετη με την ιδεολογία του κύματος. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένας φανατισμός από την ομάδα το κύμα. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι ο δάσκαλος δεν είχε ως βασική αρχή την ισότητα και την δημοκρατία αλλά την αναρχική του ιδεολογία. Μια ιδεολογία την οποία δεν έπρεπε να διαδώσει στους μαθητές του με αυτό τον τρόπο.

5.4 Τα παιδιά του παραδείσου, του Majid Majidi (1997)

Τα παιδιά του παραδείσου είναι η τέταρτη ταινία που προβλήθηκε στο μάθημα « η εκπαίδευση στον κινηματογράφο». Είναι μια ταινία η οποία αγγίζει θέματα όπως η ετερότητα και η φτώχεια. Οι πρώτες λέξεις που εκφράστηκαν από τους μαθητές του ΣΔΕ και τους φοιτητές είναι συγκίνηση, φτώχεια, μεγαλείο ψυχής, αγώνας ζωής, ενσυναίσθηση, ανιδιοτέλεια, αδελφική αγάπη. Κατά την διάρκεια της ταινίας υπήρχε μεγάλη συγκίνηση διότι παρατηρούσαμε ένα παιδί το οποίο παρόλη την φτώχεια της οικογένειάς του προσπαθούσε με όποιο τρόπο να προσφέρει βοήθεια. Είναι ένα πρότυπο παιδιού το οποίο δεν βλέπουμε συχνά στην σύγχρονη εποχή. Στην ταινία παρατηρήσαμε την διαφορετικότητα στην παιδική ηλικία που βιώνουν κάποια παιδιά σε σύγκριση με το σήμερα. Το «ανατολικό» παιδί ασχολείται με τις δουλειές του σπιτιού, με αγροτικές δουλειές και δείχνουν σεβασμό και ενσυναίσθηση στην οικογένειά τους.

Αντίθετα, το «δυτικό» παιδί μελετάει για το σχολείο, δεν εργάζεται, δεν ασχολείται με τις δουλειές του σπιτιού και δεν προβληματίζεται για τα θέματα που αφορούν την οικογένειά του. Στην ταινία, παρακολουθούμε ένα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης, οι γονείς των παιδιών είχαν διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο και διαφορετικές αξίες. Όπως είπε ένας φοιτητής, οι λέξεις καταναλωτισμός, δημοκρατία, ελευθερία δεν υπήρχαν στο λεξιλόγιό τους.

Σχετικά με το ρόλο του σχολείου ιδιαίτερη εντύπωση μας έκανε το γεγονός ότι παρόλο που ο διευθυντής παρατηρούσε το παιδί που αργούσε επανειλημμένα δεν προσπάθησε να το προσεγγίσει έτσι ώστε να μάθει το λόγο. Παρατηρούμε δηλαδή ότι δεν υπήρχε ιδιαίτερη φροντίδα και ενδιαφέρον ανάμεσα στους μαθητές και στους δασκάλους. Τέλος, ως μελλοντικοί δάσκαλοι και νηπιαγωγοί τα βασικά διδάγματα που κρατάμε από την ταινία είναι να δείχνουμε ενδιαφέρον, αγάπη και ίσες ευκαιρίες για μόρφωση σε όλα τα παιδιά ανεξαρτήτου κοινωνικού στρώματος.

5.5 Captain Fantastic, του Matt Ross (2016)

Το Captain Fantastic είναι η πέμπτη ταινία που προβλήθηκε στο μάθημα « η εκπαίδευση στον κινηματογράφο». Είναι μια ταινία η οποία έχει ως θέμα το home schooling. Οι πρώτες λέξεις που εκφράστηκαν από τους φοιτητές και από τους μαθητές του ΣΔΕ είναι οι εξής: διαφορετική προσέγγιση της παιδικής ηλικίας, διαφορετική εκπαίδευση ενάντια στο κατεστημένο, ελευθερία με καλή και κακή έννοια, αντισυμβατικός τρόπος διαπαιδαγώγησης. Το home schooling είναι ένας τρόπος διαπαιδαγώγησης τον οποίο δεν γνωρίζαμε. Τα θετικά χαρακτηριστικά που έχει είναι ότι τα παιδιά εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους, γνωρίζουν πως να επιβιώνουν, δεν υπάρχει αποστήθιση στα μαθήματα, υπάρχουν ουσιαστικοί δεσμοί στην οικογένεια ο πατέρας είναι και δάσκαλος, υπάρχει ειλικρίνεια και έκφραση συναισθημάτων(θετικών και αρνητικών).

Αντίθετα, υπάρχουν και αρνητικά χαρακτηριστικά για το home schooling. Τα παιδιά δεν κοινωνικοποιούνται, δεν έρχονται σε επαφή με τον τρόπο που λειτουργεί η κοινωνία και το εκπαιδευτικό σύστημα. Κυρίως τα παιδιά με αυτή την μέθοδο διαπαιδαγώγησης αναδεικνύουν την γνωστική ανάπτυξη αλλά όχι την κοινωνική. Ιδιαίτερη εντύπωση μας έκανε ότι στο τέλος ο πατέρας συνειδητοποίησε ότι ο ρόλος

του είναι καθοδηγητικός και άφησε ελεύθερα τα παιδιά του να επιλέξουν τον τρόπο που θέλουν να ζήσουν.

Τέλος, η πλειοψηφία των φοιτητών και των μαθητών του ΣΔΕ υποστήριξε ότι το home schooling θα ήταν καλό να μην εφαρμόζεται στην Ελλάδα διότι τα παιδιά πρέπει να γνωρίζουν τι συμβαίνει στην κοινωνία του σήμερα.

5.6 Το Θαύμα, του Μαχσούν Κιρμιζιγκιούλ (2015)

Το Θαύμα είναι η έκτη ταινία η οποία προβλήθηκε στο μάθημα « η εκπαίδευση τον κινηματογράφο». Οι πρώτες λέξεις που εκφράστηκαν από τους φοιτητές και από τους μαθητές του ΣΔΕ είναι αληθινή αγάπη, οικογενειακή αγάπη, συγκίνηση, αγώνας ζωής, προσπάθεια. Τα θέματα που προσεγγίζει η ταινία έχουν σχέση με τον σεξισμό και την διαφορετικότητα/ ετερότητα. Είναι θέματα τα οποία συναντάμε συχνά, ειδικά στην κοινωνία που ζούμε αλλά και στο χώρο του σχολείου. Στην ταινία ιδιαίτερη εντύπωση μας έκανε ο δάσκαλος ο οποίος ήταν ιδεαλιστής, ακτιβιστής, έντιμος και κυρίως ευαίσθητος. Με όλες του τις δυνάμεις προσπαθούσε να είναι κοντά στα παιδιά και να τους μεταδίδει τις γνώσεις του. Η προσπάθεια του να προσεγγίσει τον Αζίζ και να τον εκπαιδεύσει είναι μια συγκινητική προσπάθεια την οποία δεν συναντούμε συχνά στην σύγχρονη εποχή. Η ταινία λειτουργεί για εμάς που είμαστε μελλοντικοί δάσκαλοι και νηπιαγωγοί ως παράδειγμα, διότι ο δάσκαλος δεν έβλεπε την δουλειά του ως επάγγελμα αλλά ως λειτουργήμα.

5.7 Η τύχη ευνοεί τους τολμηρούς, του Norbert Lechner (2016)

Η τύχη ευνοεί τους τολμηρούς είναι η έβδομη ταινία η οποία προβλήθηκε στο μάθημα « η εκπαίδευση στον κινηματογράφο». Είναι μια ταινία η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο δημοτικό. Αρχικά, οι πρώτες λέξεις που εκφράστηκαν από τους φοιτητές και τους μαθητές του ΣΔΕ είναι επιβίωση, αγωνία, δεσμοί αγάπης, ανιδιοτελής αγάπη, τόλμη, γενναιότητα, δύναμη, πίστη, διαφορετικές κουλτούρες.

Τα θέματα που θα μπορούσαμε να προσεγγίσουμε μέσα από την ταινία είναι η φιλία, η αδελφοσύνη, η διαφορετική παιδική ηλικία, η μετανάστευση και η διαφορά στις μονογονεϊκές οικογένειες. Στην ταινία ιδιαίτερη εντύπωση μας προκαλεί το γεγονός ότι τα παιδιά που μεταναστεύουν βιώνουν μια διαφορετική παιδική ηλικία σχετικά με τα παιδιά που μεγαλώνουν στην πατρίδα τους. Στην ταινία παρακολουθούμε την προσπάθεια μιας μετανάστριας να επιβιώσει στην Γερμανία όπου μετανάστευσαν και να φροντίσει την μικρή αδερφή της. Παράλληλα, παρατηρούμε την ψυχολογική υποστήριξη και την βοήθεια που δείχνουν προς την μητέρα τους η οποία έπρεπε να φροντίσει την οικογένειά της στο Βιετνάμ. Ανάμεσά τους υπάρχει ενσυναίσθηση και κατανόηση. Στην σύγχρονη εποχή είναι σπάνιο να βλέπουμε παιδιά αντίστοιχης ηλικίας να εργάζονται με σκοπό να βοηθήσουν οικονομικά την οικογένειά τους. Επίσης, έντονη είναι η έννοια της φιλίας. Η Παουλίνε η οποία ζει στην Γερμανία θαυμάζει την μετανάστρια Τουί Λιν για την ανεξαρτησία

της καθώς και για την προσπάθεια της να επιβιώσει παρά τις δυσκολίες που τις συμβαίνουν.

Τέλος, μια ιδιαίτερης σημασίας ερώτηση « η μητέρα προτίμησε να αφήσει τα παιδιά της για να βοηθήσει την μητέρα της, θα συνέβαινε αυτό στην Ελλάδα;» προβληματίσε ιδιαίτερα το κοινό. Η πλειοψηφία υποστήριξε ότι τα παιδιά στην σύγχρονη εποχή δεν έχουν μάθει να επιβιώνουν μόνα τους, δεν έχουν σκληραγωγηθεί και για αυτό το λόγο δεν θα μπορούσαν να ζήσουν μακριά από την οικογένειά τους.

5.8 Ο κύκλος των χαμένων ποιητών, του Πίτερ Γουίαρ (1989)

Ο κύκλος των χαμένων ποιητών είναι η όγδοη ταινία η οποία προβλήθηκε στο μάθημα « η εκπαίδευση στον κινηματογράφο». Οι πρώτες λέξεις που εκφράστηκαν από τους φοιτητές και από τους μαθητές του ΣΔΕ είναι καταπίεση, εξαναγκασμός, τόλμη, ψυχολογική βία, κακοποίηση παιδιού, μεταβίβαση ευθυνών. Ο εκπαιδευτικός είχε πρωταγωνιστικό ρόλο στην ταινία. Ο τρόπος διδασκαλίας του ήταν διαφορετικός, το περιεχόμενο ήταν διαφορετικό διότι δίδασκε ποίηση μέσα από την οποία ο ίδιος έκανε όνειρα. Ιδιαίτερη εντύπωση μας έκανε το σύνθημα του « *carpe diem*» που σημαίνει άδραξε την ημέρα. Με αυτό τον τρόπο προσπαθούσε να υπενθυμίζει στους μαθητές του να κυνηγούν τα όνειρα τους και να βιώνουν ξεχωριστά την κάθε ημέρα. Αποτελεί για εμάς παράδειγμα προς μίμηση! Ένα βασικό θέμα που προσεγγίζει η ταινία είναι η παιδική κακοποίηση. Ιδιαίτερη εντύπωση μας προκαλεί η αντίδραση τους πατέρα ενός μαθητή ο οποίος πήγαινε κόντρα στα θέλω του πατέρα του. Στόχος του ήταν να κυνηγήσει το όνειρό του, το θέατρο κάτι με το οποίο δεν συμφωνούσε η οικογένειά του. Η μεγάλη πίεση που του ασκήθηκε τον οδήγησε στην αυτοκτονία. Το ηθικό δίδαγμα της ταινίας είναι να υποστηρίξουμε τους μαθητές μας, να κατανοούμε τις επιλογές τους και να τους ενθαρρύνουμε να κυνηγούν τα όνειρά τους.

Συμπεράσματα

Ο κινηματογράφος ο οποίος ανήκει στον τομέα των τεχνών διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο τόσο στην ζωή των παιδιών όσο και στην ζωή των ενηλίκων. Εάν χρησιμοποιηθεί με σωστό τρόπο έτσι ώστε να μην αποτελεί προπαγάνδα έχει την δυνατότητα να αφυπνίσει τον εγκέφαλο των ανθρώπων ανεξαρτήτου ηλικίας. Στον τομέα της εκπαίδευσης οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ενημερώνονται με διάφορους τρόπους για εκπαιδευτικές ταινίες με σκοπό να τις προβάλλουν στην τάξη. Είναι μια τεχνική η οποία δίνει μια διαφορετική νότα στην διδασκαλία και χαροποιεί ιδιαίτερα τα παιδιά. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί αρμόζει να κατασκευάσουν εκπαιδευτικά εργαστήρια έτσι ώστε τα παιδιά να γίνουν δημιουργοί και πρωταγωνιστές μιας ταινίας. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να ανακαλύψουν κρυμμένα ταλέντα τα οποία δεν γνώριζαν ότι είχαν.

Σχετικά με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε, διαπιστώσαμε ότι οι εκπαιδευόμενοι του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας έμειναν ευχαριστημένοι από το περιεχόμενο του μαθήματος και από τον τρόπο διδασκαλίας που εφάρμοσαν οι καθηγητές. Οι ταινίες που προβλήθηκαν στον χώρο του πανεπιστημίου δημιούργησαν στους μαθητές έντονα συναισθήματα διότι θυμήθηκαν τα παιδικά τους βιώματα και τις δυσκολίες που είχαν βιώσει στα σχολικά τους χρόνια. Υπήρχε μεγάλη ταύτιση με τους πρωταγωνιστές κάποιων ταινιών όπως για παράδειγμα στην ταινία « ο Ψύλλος» και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί έντονη συγκίνηση. Ακόμη, το μάθημα επηρέασε θετικά τους εκπαιδευόμενους σχετικά με τον κινηματογράφο. Η πλειοψηφία παρακολουθούσε ταινίες γενικού περιεχομένου όπως για παράδειγμα κοινωνικές, τρόμου και κωμωδίες. Εκπαιδευτικές ταινίες δεν είχε παρακολουθήσει κανείς. Οπότε το μάθημα αποτέλεσε αφορμή έτσι ώστε να εξοικειωθούν και με αυτή την κατηγορία. Τέλος, θεωρώ ότι επιτεύχθηκε ένας σημαντικός στόχος της έρευνας ο οποίος αφορά τους προβληματισμούς που δημιουργήθηκαν στους μαθητές από την πλοκή των ταινιών. Από τις συνεντεύξεις που υλοποιήθηκαν καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι εκπαιδευόμενοι προβληματίστηκαν με τους χαρακτήρες των καθηγητών, με τον τρόπο διδασκαλίας που εφάρμοζαν που ήταν άλλοτε θετικός άλλοτε αρνητικός καθώς και με τις σχέσεις που είχαν με τους μαθητές τους. Ο γενικότερος προβληματισμός περιστρέφεται γύρω από το εκπαιδευτικό σύστημα και στους τρόπους βελτίωσής του.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αλέτρας, Ν. , Γερασάκη, Σ. (2015). *Η εκπαίδευση μέσα από το κινηματογραφικό είδος των school- movies- ένα μοντέλο σύγκρισης της θεσμοθετημένης εκπαίδευσης με τη δημόσια παιδαγωγική του κινηματογράφου*. Πρακτικά 1^{ου} Πανελληνίου συνεδρίου κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης: Η έρευνα στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: Παρόν και προοπτικές, Ιωάννινα.

Ανδριοπούλου, Ε. (2010). *Η κινηματογραφική παιδεία στην εκπαίδευση*». Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων(ΙΟΜ), *Συχνότητες*, 10, 15-20.

Γκόβαρης, Χ. (2011). *Εισαγωγή στη διαπολιτισμική εκπαίδευση*, Αθήνα: Διάδραση.

Γρόσδος, Σ. (2013). *Λογοτεχνία, εικόνα και κινηματογράφος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Η συμβολή τους στην ανάπτυξη του πολυτροπικού γραμματισμού*. Μη δημοσιευμένη διδακτορική διατριβή. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Γουλής, Δ. (2016). *Εικόνες της παιδικής ηλικίας στη μεγάλη οθόνη: Σκέψεις και ιδέες για την αξιοποίηση του κινηματογράφου στην εκπαίδευση*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Δημητριάδου, Χ. (2017). *Η κινηματογραφική παιδεία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση(δημοτικό)της περιφερειακής ενότητας Ημαθίας*. Μη δημοσιευμένη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Θεοδώρου, Β. , Μουμουλίδου, Μ. , Οικονομίδου, Α. (2006). (Επιμ. Θεοδώρου, Μουμουλίδου, Οικονομίδου) . *Πιάσε με αν μπορείς: Η παιδική ηλικία και οι αναπαραστάσεις της στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο*. Αθήνα: Αιγόκερως.

Κόκκος, Α.(2005). *Εκπαίδευση ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*, Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κορωναίου, Α. (2001). *Εκπαιδεύοντας εκτός σχολείου*, Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κορωναίου, Α. (1992). *Νέοι και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας: Κοινωνιολογική προσέγγιση των πολιτιστικών πρακτικών του ελεύθερου χρόνου των νέων 11-13 ετών*, Αθήνα: Οδυσσέας.

Κορωναίου, Α. (2006) . *Παιδί, κινηματογράφος...εκπαίδευση*. Στο Θεοδώρου Β. , Μουμουλίδου Μ. , Οικονομίδου Α. , (Επιμ. Θεοδώρου, Μουμουλίδου, Οικονομίδου). *Πιάσε με αν μπορείς: Η παιδική ηλικία και οι αναπαραστάσεις της στον σύγχρονο ελληνικό κόσμο*. Αθήνα: Αιγόκερως.

Μάγος, Κ. (2005). *Προσεγγίζοντας τον άλλο: Εκπαίδευση ενηλίκων και διαπολιτισμική ικανότητα*. 2^ο διεθνές συνέδριο επιστημονικής ένωσης εκπαίδευσης ενηλίκων: « Εκπαίδευση ενηλίκων και κοινωνικές δεξιότητες», επιστημονική ένωση εκπαίδευσης ενηλίκων, Αθήνα.

Μπαλάφα, Ι. (2013). *Μια κινηματογραφική παιδεία*. 29/11/2013 από <https://tvxs.gr/news/paideia/mia-kinimatografiki-paideia-tis-ioannas-mpalafa>

Παπαδόπουλος, Ν. (2013). *Η διαπολιτισμική εκπαιδευτική συνθήκη στα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας των ελληνικών σωφρονιστικών καταστημάτων*. Μη δημοσιευμένη μεταπτυχιακή εργασία. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Σπύρου, Δ. (2016). *Σχολείο και Κινηματογράφος*, Word Press. 4/4/2016 από <http://dragonerrossa.gr/2016/04/04/%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CF%86%CE%BF%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%AE%CF%84%CF%81%CE%B7/>

Σπύρου, Δ. (2006). *Σχολείο και Κινηματογράφος*. Γενικά περί οπτικής διδασκαλίας. Στο Θεοδώρου Β. , Μουμουλίδου Μ. , Οικονομίδου Α. (Επιμ. Θεοδώρου, Μουμουλίδου, Οικονομίδου). *Πιάσε με αν μπορείς: Η παιδική ηλικία και οι αναπαραστάσεις της στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο*. Αθήνα: Αιγόκερως.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Agocuk, P. , Kececi, G. (2017). *The role of cinema and the effect of educational levels of politicians on voting attitude*. EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education, 13(12), 7941-7948. Doi:10.12973/ejmste/80731

Olson, J. , Autry, L. , Moe, J. (2016). *Moving beyond “bookish knowledge”: Using film-based assignments to promote deep learning*. Adult learning, 61-67. Doi: 10.1177/1045159515595807

Robson, C. (2007). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου: Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές* (μτφ. Β. Νταλάκου, Κ. Βασιλικού). Αθήνα: Gutenberg.

Russell, W. , Waters, S. (2012). *Cinematic citizenship: Developing citizens of character with film*. Action in teacher education, 32(2), 12-23. Doi:10.1080/01626620.2010.10463547